Adam ſolveret. - Omnes retibus tenebamur, Sanct. Ambr. ſ. 6. in pſal. 118. Peccatum eſt ſicut rete, & ſicut virga inviſcata. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. c. 2. Peccata ſunt compedes, & retia, S. Aug. ſ. 175. de temp.

Rixa cum DEO. Quamdiu non confiteris peccata tua, quodammodo rixaris cum DEO. Quomodo enim non cum illo litigas; qui, quod illi diſplicet, laudas? Punit ille furem; tu furtum laudas &c. S. Aug. in pſ. 74.

Rota, *Pone illos ut rotam*. Pſ. 28. Quomodo rota ex his, quæ retro ſunt, extollitur; ex his, quæ antè ſunt, dejicitur: ſic ſunt homines inimici populi DEI. S. Aug. in pſ. 82.

Ruga. Peccata ſunt maculæ, & rugæ. Epheſ. 6. S. Auguſt. in pſ. 39.

Sanguis. Peccata mortalia in S. Scriptura dicuntur Sanguis. Ideo David. pſal. 50. *Libera me de Sanguinibus*. S. Vinc. Ferr. ſ. 3. Dom. 1. Adv. Per Carnem, & Sanguinem, ſolent carnis peccata deſignari. Sanies, putredo ſanguinis eſt. Quid verò accipimus Saniem, niſi carnis peccata, & longa vetuſtate pejora? S. Greg. mor. lib. 3. cap. 14. Edom idem dictus eſt, qui & Eſau. - Edom *Sanguis* dicitur. Noli mirari: ad ſanguinem pertinet omnes carnales. S. Auguſt. in pſal. 136. Per Sanguinem peccatum ſignatur. S. Thom. in 8. Apoc. Peccator patitur fluxum ſanguinis tribus modis. 1. Per nimium amorem conſanguineorum. 2. Propter fluxum carnalium delectationum. 3. Propter operationem quorumlibet peccatorum. *Sanguis ſanguinem tetigit*, ideſt, peccatum. S. Thom. ſ. 2. Dom. 24. Pent.

Scabies. Peccata ſunt puſtulæ, & horrenda ſcabies, animam deformem facientes. S. Aug. ſ. 41. de Sanctis.

Scorpius. Peccatum quaſi Scorpius eſt: pupugit nos; & mortui ſumus. S. Aug. ſ. 45. de temp.

Semen. Semen diaboli, vitia ſunt univerſa. Goffrid. Abb. ſ. 3. de Nat. Dom.

Senectus. Animæ noſtræ ſeneſcunt, & antiquantur de peccato mortali. Quia omnes defectus, quos ſenectus dat corpori naturaliter, eoſdem defectus dat peccatum animæ ſpiritualiter, vel moraliter. Ideo dicit thema: *renovamini ſpiritu mentis veſtræ*. Epheſ. 4. Sex ſunt defectus, quos ſenectus adducit corpori naturaliter. Primus defectus eſt dealbatio capillorum - Capilli, animæ ſunt cogitationes - Dico, quòd perſona exiſtens in gratia, habeat capillos nigros, ideſt, cogitationes ex humilitate. Cant. 5. *Coma nigra quaſi corvus*. Iſte (Phariſæus Luc. 18.) habebat capillos albos. Secundus defectus, eſt obturatio ſenſuum. - Perſonæ in peccatis nihil ſentiunt de malis animæ, ſed corporis. Tertius defectus, eſt corrugatio pellis. Hæc ſignificat peccatorum ſimulationem. Alii ſunt; alios ſe oſtendunt: non ſunt explicati, & ſinceri. Quartus defectus eſt, incurvatio capitis: peccatum enim inclinat hominem ad terrena. Publicanus, Luc. 18. *Non levabat oculos, &c. Mulier inclinata*. Luc. 13. Quintus defectus eſt debilitatio membrorum: ideo ſenexit baculatus. Peccatum hanc in animam inducit. *Peccatum peccavit Jeruſalem, propterea inſtabilis facta eſt*. Thr. 1. Sextus defectus, eſt appropinquatio ad mortem. Job 21. *In puncto ad inferiora, &c.* S. Vincent. Ferr. ſerm. 4. Dom. 20. Pentec.

Sepulchrum. Ubique Scriptura ſepulchra pro vilibus ducit; quibus degeneres, & vitæ hujus cupidi, comparantur. Domus enim Juſtorum non in terra eſt, ſed in cœlo. Philip. 3. *Noſtra converſatio in cœlis eſt*. Ipſa eſt domus noſtra, quæ eſt Chriſti. - Piis ergo domus eſt Eccleſia; piis patria, cœlum eſt. Luxurioſis domus, ſepulchrum eſt. Denique tamquam in ſepulchro vivunt, qui poſſunt dicere: *manducemus, & bibamus; cras enim moriemur*; reſurrectionem ante oculos non habentes. S. Ambroſ. in pſ. 48.

Serpens. Delectatio ſerpentino illapſu hominis irrepſit affectibus. Itaque non immeritò ſanctus Moyſes delectationem ſerpentis figuravit ſimilitudini. Prona eſt enim in ventrem ſicut ſerpens: non pedibus incedens, aut ullis elevata cruribus; ſed ſinuoſo flexu totius ſui velut corporis lubrica. Ei terra cibus eſt, ſicut ſerpenti: quoniam eſcam neſcit cœleſtem, &c. Sanct. Ambroſ. l. 6. ep. 42. Fugiamus delectationem ſicut ſerpentem. Multas artes habet, & maximè in hominem. Nam alia animantia cibi aviditate capiuntur: homo, quantò plures ſenſus oculorum, auriumque habet; tantò majora pericula. Id. ibidem.

Somnus. Dormire, eſt in peccatis jacere. S. Greg. mor. l. 8. cap. 10.

Spina, culpa eſt; ſpina pœna eſt, &c. S. Bern. ſ. 48. in Cant. Spinæ, ideſt, remorſus conſcientiæ infigitur cordi meo. - Spina ſignat ſuperbiam - Spina peccatum intelligitur. S. Thom. in pſal. 31. Aſcendent ſupra eam vepres, & ſpinæ, ideſt, majora, & minora peccata. S. Thom. in 5. Iſ.

Statua Nabuchodonoſoris, Dan. 2. Significat figmenta peccatorum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Stercus. Quemadmodum ſi quis citharam aureis fidibus coaptatam, in manus ſumeret; &, cùm pulſare deberet, ſtercore, atque cœno ipſam indignè deturparet; Similiter hi quoque faciunt (guloſi) Stercus autem, non alimentum, ſed delicias, à voracitate appellavi. Quod enim neceſſitatem in comedendo excedit, id non alimentum, ſed peſtis eſt: & os enim, & fauces, & lingua, non ad comedendum ſolùm, ſed ad majora quoque creata ſunt. S. Chryſoſt. hom. 45. in Matth.

Sterilitas. Magna eſt ſterilitas, iniquitas. S. Aug. Conc. 24. in pſ. 118.

Stillicidium, eſt peccatum; quod provenit aliunde; ut alterius ſuggeſtione. S. Bonav. in pſ. 100.

Taberna. Peccatum eſt ſicut taberna. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. cap. 1.

Tenebræ. Ipſe tibi es caligo, vel lumen: caligo iniquitatis eſt, tenebræ peccatorum, lumen innocentiæ. Sanct. Ambroſ. in pſ. 43. Peccata ſunt tenebræ. S. Thom. in 1. Joan. 1. Peccatum eſt tenebræ intellectus. S. Aug. apud S. Bonav. Centiloq. p. 1. ſect. 3. Stultus, ideſt, peccator, in tenebris, ideſt, in peccatis ambulat. S. Thom. in pſal. 18. Peccata tenebræ animarum ſunt. S. Aug. de Baptiſmo contra Donatiſtas, l. 1. c. 11. Chriſtus lucem ſeipſum appellat, de quo ſuprà Evangeliſta dixit: *erat lux vera*; tenebras verò appellat peccata. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Jon.

Torrentes iniquitatis conturbaverunt me. Iniquitatis torrentes, ſunt peccata. S. Vinc. Ferr. ſ. 6. de Acedia.

Trabs, eſt peccatum mortale, - feſtuca veniale. S. Vinc. Ferr. ſ. 1. D. 5. Pent.

Tyrranus. Peccatum eſt crudelis tyrranus. Sanct. Chryſol. ſ. 116.

Vanitas. Notandum, quòd peccatum dicitur vanitas. Sanct. Thom. in 2. Jerem. quia phantaſticum in eligendo. Pſal. 39. *Beatus Vir, cujus eſt nomen &c.* Quia tranſitorium in permanendo. Pſalm. 77. *Defecerunt in vanitate &c.* Quia fallax in expectando. Eccl. 34. *Vana ſpes, & mendacium &c.* Quia infructuoſum in conſequendo. Iſ. 49. *In vacuum laboravi &c.* Id. ibid.

Venenum. *Vox Domini præparantis cervos*, ideſt, ſanctos, & perfectos viros: quia ſicut cervi repellunt venenoſa; ità ſancti repellunt omne peccatum. Et ſicut ſancti per ſpinas incedunt ſine læſione; ità ſancti per vanitatem Mundi tranſeunt ſine delectatione. S. Thom. in pſ. 28.

Veſpera. Hujus (tertiæ diei) veſpera fuit peccatum, & malitia peſſimi Regis Saul. S. Iſid. c. 3. in Gen.

Vinculum, Peccatum, eſt ſicut vinculum; quo porcus ducitur ad macellum, & bos ad victimam. Sanct. Bonavet. diet. ſal. t. 1. cap. 2. Non eſt pejus vinculum, quàm quo ex peccatis fit excœcatio; neque funis pernicioſior. S. Ephr. in ſuo Teſtamento. Quid ſignificant duæ catenæ (Petri) quæ tenent peccatorem vinctum? Dico: quia prima eſt longa conſuetudo; ſecunda, mala ſocietas. S. Vinc. Ferr. ſ. de S. Petro ad Vincula.

Vinum. Quid eſt Concupiſcentia ſæcularis, niſi uva reprobæ mentis? Quid eſt fervor peccandi, niſi liquor vini? qui peccatoris mentem æternorum bonorum immemorem facit. S. Greg. l. 3. c. 5. in 1. Reg.

Vitulus. Nos moraliter DEO offerimus vitulum, cùm carnis ſuperbiam vincimus. S. Iſid. c. 11. in Exod.

Umbra mortis, eſt prava operatio: quæ de imitatione antiqui hoſtis, quaſi de corporis lineamentis exprimitur. S. Greg. mor. l. 11. c. 12.

Uſura. Quæ ſunt iſtæ uſuræ, niſi peccata? quæ etiam debita appellantur. Uſuras autem appellatas puto: quia plus mali invenitur in ſuppliciis, quàm commiſſum eſt in peccatis. Nam v. g. cùm homicida tantùm corpus hominis perimat, animæ autem nihil nocere poſſit; ipſius & anima, & corpus, perditur in gehenna. - Matth. 25. *Ego veniens cum uſuras exigerem*. S. Aug. in pſ. 71.

Uva acerba. Quid namque uva acerba, niſi peccatum eſt? Uva acerba, eſt fructus ante tempus - qui comederit, dentes ejus obſtupeſcunt. S. Greg. mor. l. 11. c. 18.

Vulnus. Si quis vulnus habeat; quid timere dignum eſt? ſaniem? an medici ſectionem? ferrum, aut ulceri populationem? Peccatum ſanies eſt, pœna ferrum medicinale. Sicut igitur ſaniem habens, & ſi ſecatur, malè habet; & cùm non ſecatur, tunc eſt in majoribus malis; ita peccans, etiamſi non puniatur; omnium eſt miſerrimus. Et tunc maximè miſer, cum non punitur, & grave nihil patitur. S. Chryſoſt. hom. 6. ad pop. Peccatum eſt, ſicut vulnus in corpore humano. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. cap. 2.

TITULUS VII.

PECCATA SEPTEM CAPITALIA.

Cæcitas. Quadruplex eſt cæcitas. Cæcitas concupiſcentiæ ſignificatur in Sampſone. Judic. 16. Cæcitas ſuperbiæ in Sedechia. 4. Reg. 25. Cæcitas infidelitatis in Elyma. Act. 13. qui reſiſtebat Paulo prædicanti. De quo: *Ecce manus Domini ſuper te; & eris cæcus &c.* S. Bonav. ſ. 3. in Quinquag.

Cæ-

Cœlo excluſa. Non eſt dignus intrare ſuperbus (Regnum cœlorum) & altus: quia ab humili, & baſſo oſtio, quod eſt Chriſtus, conquaſſabitur. Non invidus; quia ejus *Regni participatio in idipſum*. Pſal. 121. Non iracundus: quia ibi eſt ſumma pax. Philip. 4. Non avarus: quia foramen acus camelum cum ſarcinis non admittit. Matth. 19. Non guloſus: quia *regnum DEI non eſt eſca, & potus*. Rom. 14. Non luxurioſus: quia ibi *neque nubent, neque nubentur*. Matth. 22. S. Bonav. ſ. 2. D. 3. Quadr.

Currus, *Hi in curribus, & hi in equis*. Pſal. 19. Currus ſignificat tentationes: quæ ad inſtar rotarum volvuntur de una in aliam. Equi dæmonum, ſunt peccata mortalia. Hi quatuor equi. Apoc. 6. ſunt ſuperbia, luxuria, avaritia, invidia. Primus equus albus deſignat ſuperbiam. Ratio: color albus præ cæteris apparet: ſic ſuperbus ſuper alios vult apparere. S. Vinc. Ferr. ſerm. 4. D. 3. Paſch. Equus rufus ſignificat luxuriam; niger avaritiam; pallidus invidiam. Id. ibid.

Febres. Peccatores laborant ſeptem febribus. Prima eſt continua: quæ eſt luxuria. Pſal. 4. *Fornicati ſunt, &c.* Secunda quotidiana, eſt gula. Iſ. 56. *Comedamus, &c.* Tertia tertiana; quæ ſignificat iracundiam. - Quarta quartana, quæ ſignificat Acediam. Quinta hectica, quæ eſt avaritia; quæ difficilè, vel numquam curatur. Sexta ephemera; quæ eſt ſuperbia: quæ citò deficit. Job 24. *Elevati ſunt ad modicum*. Septima putrida: quæ eſt invidia. Prov. 14. *Putredo oſſium invidia*. Sanct. Thom. ſerm. 2. D. 2. Pent. Febris quotidiana ſuperbiam, podagra acediam, paralyſis iram, vel invidiam, hydropiſis avaritiam, dolor viſcerum iracundiam, ſquinantia gulam, lepra luxuriam, ſignificat. Et de peccatore dicitur. Iſ. 1. *à planta pedis &c.* S. Bonav. diet. ſal. t. 1. c. 1.

Languor. Eſt malus languor avaritiæ languor. - eſt languor malus luxuria, libido, concupiſcentia, delectatio, ſæcularis ambitio; qui citò corrumpit ſalutem ſobrietatis. Sanct. Ambroſ. in Pſ. 1.

Lepra. Propter ſeptem malas conditiones, quas habet lepra, ſignificat ſeptem peccata capitalia. Prima facit hominem inflare ex ſuperbia. Secunda facit ſitire avaritia. Tertia, eſt morbus contagioſus luxuria. Quarta, conſumit humidum radicale invidia. Quinta facit anhelitum fœtidum gula. Sexta, vocem raucam ira. Septima debilitat omnia membra acedia. S. Vinc. Ferr. ſ. 9. D. 3. Adv.

Mare. Mundus, ſive Gentilitas, dicitur mare; ratione tumoris propter Superbiam; inquietudinis, propter gulam, fœtoris quantùm ad luxuriam; rapacitatis, quantùm ad avaritiam; fervoris, quantùm ad iracundiam; amaritudinis, quantùm ad acediam; obſcuritatis, quantùm ad perfidiam. S. Thom. in 8. Apoc.

Planetæ. Septem Planetæ ſignificant ſeptem vitia. Saturnus ſignificat invidiam. Jupiter gulam, Mars iram, Sol ſuperbiam, Venus luxuriam, Mercurius avaritiam: Luna acediam, propter mutabilitatem, propter pigritiæ frigiditatem. S. Thom. ſerm. 2. D. 10. Pent.

Podagra. Peccatum podagra eſt, propter acediam, invidiam, iram, avaritiam, gulam, luxuriam. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. cap. 2.

Principes diaboli. Pharao eſt diabolus: hujus Principes ſunt luxuria, avaritia, & cætera vitia. Luxuria turpitudini carnis, præeſt; avaritia in peccatis rapinæ, & fraudis, ſortita eſt principatum. S. Bonav. ſerm. 39. in Cant.

Sepulchra. Ezech. 32. Nominantur ſeptem ſepulturæ Inferni. Ibi Aſſur, ibi Elam, &c. Nota Aſſur, quod interpretatur *nemus*, eſt ſuperbia. Elam, interpretatur *abjectio in congregatione*, eſt avaritia. Moloch, *captivatio*, eſt luxuria. Idumea, *ſanguinolenta*, eſt gula. Aquilo, *parturiens*, eſt ira. Tubal, *fletus*, eſt invidia. Pharao, idem eſt, quod *denudabitur*, & eſt acedia. S. Vinc. Ferr. ſ. 6. à Pent.

Via diaboli, ſunt ſuperbia, & cætera peccata: ſed hæ viæ omnes ſunt in circuitu: *impii in circuitu*. Pſalm. 11. *Circuit quærens &c.* 1. Petri 5. *Circuivi* Job 1. & 2. S. Bernardus ſerm. 6. in Pſ. 90.

Zizania. Maledicuntur zizania: quia mali ſunt lolium per luxuriam, vicia per avaritiam, avena per ſuperbiam. Lolium enim pervertit ſtatum rationis, & luxuria ſimiliter. Vicia, quæ amara eſt, ſignificat avaritiam; quæ miro modo affligit avaros. Avena, propter vanitatem, ſignificat ſuperbiam. S. Thom. ſ. 2. D. 2. Epiph.

Alia promiſcuè.

Leviathan tentat de ſuperbia, *Aſmodeus* de luxuria, *Mammona* de avaritia, *Beelzebub* de invidia, de gula *Beelphegor*, *Bralberith* de ira, *Aſtaroth* de acedia. S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. de S. Dominico.

Invidi aſſimilantur Cain. Gen. 4. Avaritia comparatur. 1. Sterquilinio: quia aggregatum corrumpit, & fœtet; diſperſum verò facit agros fructificare. Sic divitiæ avari. Ezech. 7. *Aurum in ſterquilinium &c.* 2. Porco: quia nihil valet, quando vivit. Sic avarus: quia non vult eleemoſynam dare. S. Vinc. Ferr. de propr. &c. c. 2.

Nota, quod diabolus in quibus non invenit fidem Catholicam, vel fortem; in illis ſculpit, & format figuram leonis, ideſt, peccatum ſuperbiæ; in quibuſdam figuram draconis, peccatum invidiæ; canis, iræ; talpæ, avaritiæ; aſini, acediæ; lupi, gulæ; urſi, luxuriæ. Contra quæ monet Apoſtolus Rom. 12. *Nolite conformari huic ſæculo*, S. Bonav. diet. ſal. t. 10. c. 5.

Litera, quas magiſter diabolus tabulis cordium noſtrorum inſcribit, ſunt avaritia, odium, invidia, & cætera peccata. Sed peſſimus magiſter non niſi malas novit inſcribere literas. Ab hoc autem utpote malo magiſtro nos quantocyus abducamus. S. Chryſoſt. hom. 11. in Matth.

TITULUS VIII.

S. PETRUS APOSTOLUS.

Columna. S. Petrus eſt primus Apoſtolorum, & magna columna veri tabernaculi. S. Greg. hom. 13. in Exod.

Cuſtos fidei. Ipſe eſt cuſtos fidei, petra Eccleſiæ, janitorque cœlorum - qui doctrinæ ſuæ reti concludit ad fidem hominum multitudinem. S. Chryſol. ſerm. 107.

Deus Pharaonis. In figura hujus (principatus Petri ſuper omnes) dictum eſt Moyſi: *Ecce conſtitui te Deum Pharaonis*. S. Bonav. ſ. 2. in Cath. S. Petri.

Fundamentum Eccleſiæ, Petrum Dominus nominavit. Et ideo dignè hoc fundamentum Eccleſia colit; ſuper quod Eccleſiaſtici ædificii altitudo conſurgit. Sanct. Auguſt. ſerm. 15. de Sanctis.

Gallus. Negans Chriſtum. Gallus cantavit; & nocte naufragus reſpiravit. Ventum invenit fidei liberalem, quouſque impelleret navem: ut in medio ſcopulorum portum quæreret lacrymarum. S. Aug. ſ. 121. de temp.

Murus Eccleſiæ. Petrus eſt cœlo ſplendidior. Ipſe, & Paulus, ſunt murus orbis terrarum. S. Chryſoſtom. de orando DEUM.

Patriarcha. Petrus Apoſtolus, non ſolùm Propheta, ſed ſummus Patriarcha, &c. S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Petra. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram &c.* Matth. 16. Hæc petra Petrus eſt. S. Ambr. ſ. 11. de Sanct. Ibidem comparat S. Paulum vaſi, quod eſt ad ornamentum; non autem petræ; ſed tantùm Petrum comparat petræ, quæ eſt ad firmandum. Vide ibid. Petra dicitur: eò quòd primus nationibus fidei fundamenta poſuerit; & tamquam Saxum immobile totius operis Chriſtiani compagem, molemque, contineat. Petra ergo pro devotione Petrus dicitur; & petra pro virtute Dominus nuncupatur. S. Aug. ſ. 16. de Sanct.

Princeps Apoſtolorum, Ipſe Petrus in Ordine Apoſtolorum primus - Idem Petrus à petra, conſummatus beatus, Eccleſiæ figuram portans, Apoſtolatus principatum tenens. S. Auguſt. ſ. 13. de Verb. Domini. S. Petrus Apoſtolorum Princeps. S. Chryſoſt. hom. 60. ad Pop. Ex piſcatore fecit Dominus Apoſtolorum Principem. S. Aug. ſ. 28. de Sanctis.

TITULUS IX.

PERFECTIO.

Centeſimus numerus. Millenarius numerus pro ſumma perfectione, & plenitudine ponitur. Sicut per millenarium plenitudo perfectionis, ſic etiam per centenarium ſumma perfectio deſignatur. Sanct. Thom. in 8. Cant. Quinquagenarius numerus ſignificat pœnitentiam, centenarius perfectionem. Sanct. Hieronym. apud Sanct. Thom. ſup. 14. Matth. Perfectio in diligendo ſignatur per millenarium - perfectio in operando per centenarium. S. Thom. in 7. Apoc. Senarius ſignat minùs perfectos; ſexagenarius mediocriter perfectos; ſexcentenarius perfectiſſimos; qui & præcepta, & conſilia, perfectiſſimè ſervant. Centenarius magnam perfectionem ſignificat. S. Thom. in 13. Apoc.

Duodenarius. Hieronymus intelligit per duodecim alas (Iſ. 6.) miniſterium perfectionis; quod commendatur in duodenario. Sicut duodecim gemmæ in diademate Sacerdotis. Sanct. Thom. in 6. Iſ.

Mala. Cant. 2. Per flores, initia Sanctæ converſationis intelliguntur; per mala verò perfectio bonorum operum. Sanct. Thom. in 2. Cant.

Millenarius. Per millenarium ſignatur perfectio perſeverantiæ - per millenarium perfectio intimæ charitatis. S. Thom. in 14. Apoc.

Mons. Per fidem perficitur anima ad virtutes politicas. Et hoc eſt, ad radices montis aſcendere. Deinde per fidem proficit anima ad virtutes purgativas, quaſi ad medium montis. Deinde per fidem proficit anima ad virtutes purgati jam animi, quaſi ad ſupercilium montis. S. Bonav. Opuſc. lum. Eccl. ſerm. 1.

Sena-

Senarius perfectionem ſignificat operis: quia ſex diebus perfecit DEUS opera ſua. S. Thom. cap. 3. in Cant. Senarius numerus perfectus eſt - qui DEI operibus ſpecialiter eſt aſſignatus. S. Bern. Opuſc. de Char. cap. 20.

Septenario numero univerſitas perfectionum ſignificatur. S. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci.

Tricenarius. Solet in tricenario numero plenitudo perfectionis intelligi. S. Iſid. c. 5. in Judic.

Veſpera, eſt perfectio ſingulorum operum, & manè inchoatio ſequentium. S. Iſid. c. 3. in Gen.

T I T U L U S X.

P E R F E C T U S.

A*Rbor*. Fœnum, ideſt, incipientes, qui rudes ſunt in bono - Arborem, ideſt, alios perfectos, qui in altum elevantur per meritum perfectionis, & jam ad ſoliditatem ligni pervenerunt, & copioſè fructificant. S. Thom. in 9. Apoc.

Cervus. Vox Domini præparantis cervus, ideſt, ſanctos & perfectos viros. Quia ſicut cervi repellunt venenoſa; ità ſancti repellunt omne peccatum. Et ſicut cervi per ſpinas incedunt ſine læſione; ità ſancti per vanitatem Mundi tranſeunt ſine delectatione. S. Thom. in pſ. 28. Sicut cervus in generali deſiderat aquas; ità Fidelis deſiderat DEUM. Tamen in ſpeciali adaptatur Cathecumenis, & viris perfectis. Cathecumenus enim eſt ſicut cervus; qui ſentit in ſe veneni ardorem, quod eſt ex ſuggeſtione ſerpentis introductum; ex quo veneno ſecutum eſt peccatum originale. Et ideo debet deſiderare fontem baptiſmi - Vir autem perfectus eſt ſicut cervus in petra ſtabilitus. S. Thom. in pſ. 41.

Dentes. In capillis fragiliores, in dentibus verò perfectiores, quique ad Eccleſiam apti deſignantur. Sanct. Iſidor. in 1. Cant. Secundùm veritatem, Apoſtoli dicuntur dies. Et hoc eſt, quod dicit David: *dies*, ideſt, Apoſtoli, *eructant* verba Divinæ Sapientiæ, *diei*, ideſt, perfectis. 1. Cor. 2. *Scientiam loquimur inter perfectos*. Item Apoſtolus, in quantum eſt nox, ideſt, in carne vivens, & mortalis; infirmitati & ignorantiæ radium condeſcendens; tamquam *nox indicat nocti*, id eſt, imperfectis *ſcientiam*; ſed de rebus bonis. 1. Cor. 3. *non potui vobis loqui tamquam ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus*. S. Thom. in pſ. 18.

Ligna Libani, ſignificant perfectos. S. Thom. in 2. Cant.

Oſſa Eccleſiæ, ſunt fortes; ut Prælati, & viri perfecti. S. Th. in pſal. 41. Per oſſa viri perfecti intelliguntur, quos Dominus cuſtodit. S. Thom. in pſ. 33.

Sol. Per Solem intelliguntur viri perfecti. S. Thom. in 6. Apoc.

Terra. Per terram intelliguntur perfectiores in Eccleſia: qui ſtabiles ſunt, & portant Eccleſiam. S. Thom. in 12. Apoc.

T I T U L U S XI.

P E R S E C U T I O.

Æ*Stus. Factus es - ſpes à turbine &c.* Iſ. 25. Spes defenſionis à turbine propter violentiam perſequentis: umbraculum conſolationis ab æſtu, propter afflictionem perſequentis. S. Thom. in 25. Iſ.

Aqua, & flumina, ſunt violentæ perſecutorum minæ. Sanct. Thom. in 8. Cant.

Aquilo quidem frigidiſſimus ventus eſt; Auſter calidus: & ideo per Aquilonem terrores, & minæ deſignantur; per Auſtrum blandimentorum decipulæ figurantur. S. Thom. in 4. Cant.

Equus rufus. Cœtus perſecutorum ſunt rufus equus propter malitiam. S. Thom. in 6. Apoc.

Flagellum inundans, ideſt, perſecutio. S. Thom. in 28. Iſ.

Flumen. Flumina, & venti, impetus perſecutionis. Arnobius c. 10. in Matth. Eccleſia fundata eſt ſuper maria, ideſt, ſupra tribulationes; & ſuper flumina, ideſt, perſecutiones: quibus præparata eſt Eccleſia ad coronas Martyrum. S. Thom. in pſ. 23.

Grando poteſt intelligi contumelia verborum, & immanitas exteriorum perſecutionum. S. Thom. in 8. Apoc.

Guttæ noctium. Cincinni ſunt intimæ cogitationes Sanctorum. Ros - & guttæ noctium, infidelitate plenas, frigidaſque mentes ſignificant. Cùm tales (mali) ſanctos homines perſequuntur; quaſi cincinni ſponſi pleni ſunt guttis noctium. S. Thom. c. 5. in Cant.

Hyems. Oriones ſignant Martyres. Nam ſicut iſti naſcuntur in cœlo tempore hyemis; ità in Eccleſia Martyres procedunt tempore perſecutionis &c. S. Iſidorus de Nat. rer. c. 26.

Mare. Ventus, & mare, perſecutores ſunt. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Meridies ſignificat apertam perſecutionem. Sanct. Thom. in 16. Iſ.

Novacula. Sicut novacula acuta feciſti dolum. Pſal. 51. Quia ſicut novacula radit pilos; ità mali dolum acuunt contra juſtos &c. S. Thom. in pſ. 51.

Portæ inferi, etiam tormenta, & blandimenta ſunt, perſecutorum. Rabanus apud S. Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

Sol. Neque cadet ſuper illos Sol, ideſt, major tribulatio, quæ exurit hominem. *Neque ullus æſtus*, ideſt, minor tribulatio. S. Thom. in 7. Apoc. Petram dicit duritiem protervæ mentis; terram, lenitatem animæ obedientis; ſolem fervorem perſecutionis ſævientis. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci. *Decoloravit me Sol*, ideſt, fervor perſecutionis. S. Thom. in 1. Cant.

Spinæ. Congregatæ igni comburentur. Iſ. 33. ideſt, Aſſyrii, qui alios lacerabant. S. Thom. in 33. Iſ.

Turbo. Factus es ſpes mea à turbine &c. Iſ. 25. Spes defenſionis à turbine propter violentia perſequentis. S. Thom. in 25. Iſ.

T I T U L U S XII.

P H I L O S O P H I A.

PHiloſophia eſt virtutis mater atque contubernalis. S. Aſterius Amaſeæ Ep. hom. de Avaritia.

Philoſophia eſt eorum, quæ ſunt, quatenus ſunt cognitio, hoc eſt, naturæ eorum. Philoſophia eſt rerum Divinarum, & humanarum ſcientia, hoc eſt, earum, quæ in aſpectum cadunt, & quæ oculorum ſenſum effugiunt. Philoſophia eſt mortis, tum in animæ inductione ſitæ, tum naturalis meditatio. Philoſophia eſt curſum DEI meditatio. - Philoſophia eſt ars artium, & ſcientia ſcientiarum: Philoſophia enim omnis artis initium eſt. Philoſophia rurſum eſt ſapientiæ amor: vera autem ſapientia DEUS eſt. Ex quo conficitur: amorem erga DEUM veram Philoſophiam eſſe. S. Joan. Damaſc. ſuæ Logicæ c. 3. & Philoſophiæ c. 1.

Stulti Principes Taneos. Iſ. 19. Stulti Principes, ideſt, Philoſophi Taneos, ubi vigebat ſtudium. S. Thom. in 19. Iſ.

Philoſophia artifex vitæ. Seneca ep. 90. ad Lucilium.

Philoſophia eſt ſtudium virtutis, ſtudium corrigendæ mentis. Seneca ep. 49.

Nec Philoſophia ſine virtute eſt, nec ſine Philoſophia virtus. Id. ibid.

Dicam, quod mihi ſanè videtur: revera enim Philoſophia eſt poſſeſſio præcipua, & DEO chariſſima; cui nos adductos ſola commendat. Suntque hi veri Sancti, qui ad eam applicant animum. S. Juſtinus M. & P. in Colloquio cum Tryphone princ.

Eſt perfecta medicina animi Philoſophia. Cicero Tuſc. q. 4. Apulejus diſciplinam regalem vocat. Et Plinius l. 7. cap. 30. Theſaurum regum opibus præſtantiorem.

Philoſophia, eſt libertatis vindex, ſcientia veritatis, res mirabilis & Divina, actionum vitæ noſtræ directrix, & quaſi quædam navarcha, ideſt, fluctuantium gubernatrix. S. Thom. in Procem. ſup. expoſit. ſuam in Boet. de Conſ. Phil.

Hæc eſt Sol, per quem mens dejicit à tenebris oculos; delicioſus animi paradiſus. S. Thom. in 1. de Conſ. Phil. metr. 1.

Servire Philoſophiæ, libertas eſt. Seneca ep. 8.

Eſt medica. S. Thom. ſup. l. 1. de Conſ. Phil. proſ. 3.

Ipſa eſt magiſtra omnium virtutum, nutrix omnium virtutum, ſummum ſolatium, prævia veri luminis. S. Thom. in Procemio ſuper Boet. de Conſ.

Studium Philoſophicum, eſt ſtudium veritatis: ſtudium autem Poeticum; eſt ſtudium falſitatis. Sanct. Thom. in 1. Boet. metr. 1.

Hæc ex mortali immortalem facit; & caducum hominem in DEUM Deificæ mutationis auctoritate convertit. Idem ibidem.

Appellat Philoſophia Muſas, meretriculas ſcenicas. - Dicuntur ſcenicæ, id eſt, umbratiles: quia ſunt umbra ſcientiæ, non verò ſcientia; cùm obumbrent mentes hominum. Idem ibid.

Item Philoſophia appellat Muſas Sirenes. Sicut enim Sirenes dulcedine cantus attrahunt naves periclitando eas; ſic Muſæ delectatione metri alliciunt homines, vel mentes hominum; & rationem aliquo affectu ſubmergunt, & obſcurant. Id. ibid. in l. 1. proſ. 1.

T I T U L U S XIII.

P H I L O S O P H U S.

A*Quæ Ægypti*. Ægyptus ſæculi forma eſt. - Aquæ Ægyptiæ erratica, & lubrica Philoſophorum ſunt dogmata. S. Iſid. c. 14. in Exod.

Beatitudo Reip. Nota ſecundùm Platonem: beata Reſp. Ajus Dominus Philoſophus eſt. S. Thom. in proſ. 4. l. 1.

Lapis. Philoſophi ſunt lapides; quos Sancta Catharina in ædificationem Eccleſiæ collocavit. S. Thom. ſ. de S. Cathar.

Ma-

Manus. Nota per manus Philoſophiæ, per quas ſuas veſtes texuerat, intelliguntur Philoſophi, qui præcepta Philoſophiæ alia conſcripſerunt. S. Thom. l. 2. Conſ. Phil. proſ. 1.

T I T U L U S XIV.

P I E T A S.

C*Atena*. Nota ſuper illo: *Si abſtuleris de medio tui catenam*: Quia eſt multiplex catena. Prima pietatis. Epheſ. ult. *Pro quo legatione fungor &c.* S. Thom. in 58. Iſ.

Cœlum. Proſpexit mittendo Filium ſuum Dominus Pater de cœlo, ideſt, de ſinu pietatis ſuæ. S. Thom. in pſ. 13.

Equus, eſt veritas, & pietas Juſtorum: calcaneum autem noviſſima dies. S. Methodius Patarenſ. Ep. & M. in ſuis Revelationibus; in fine ſup. 49. Gen. Dan accubans in ſemita, mordens calcaneum equi.

Genæ Sponſi modeſtia Chriſti, pietas, - Hæ ergo genæ Sponſi areolis comparantur. S. Thom. in 5. Cant. In genis Salvatoris noſtri, & modeſta pietas, ſimul & ſeveritas exprimitur. S. Iſidor. in Cant.

Torques aureus. Quemadmodum torques aureus in collo viri: ſic Monachum pietas decet, atque religio. S. Ephr. de tim. DEI.

T I T U L U S XV.

P L E B S.

A*Quæ*, Apoc. 17. quas vidiſti, populi ſunt, & gentes. S. Iſid. c. 10. in Exod. Per aquas maris intelligimus populos. Apoc. 17. aquæ multæ populi ſunt. S. Thom. in pſ. 32.

Capilli. Poſſunt in capillis populi Fideles accipi. S. Iſid. in Cant. Poſſumus per capillos innumeram multitudinem ſimplicium Fidelium in laico Ordine conſtitutorum accipere. S. Th. c. 4. in Cant. Per capillos populi figurantur, qui eidem Eccleſiæ ornatum tribuunt. S. Greg. in 4. Cant.

Germen. Deſertos faciam montes majores, (populi) colles, mediocres: germen, populares. S. Thom. in 42. Iſ.

Laguncula. Omnis laguncula, ideſt, plebs de populo, implebitur vino, tribulationis. S. Thom. in 13. Jerem.

Malum Punicum. Per malum Punicum ipſa Eccleſia deſignatur: quia, dum multos populos in unitate fidei nutrit, quaſi multa grana ſub uno cortice ſtringit. S. Greg. in 4. Cant.

Murus. Super muros tuos Jeruſalem conſtitui Principes &c. Per metaphoram deſignat diligentiam Principum, qui populum gubernaverunt. S. Thom. in 62. Iſ.

Pellis. Vetuſtam fecit pellem meam &c. Pellem, in qua plebs quaſi exteriùs circumſtans: carnem; in qua delicati, & teneri: oſſa; in quibus fortes de populo bellatores, ideſt, totum vetuſtate tabeſcit. S. Thom. in 3. Thren.

Pes. Populi ſunt pedes corporis Eccleſiæ. S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

Rami. In abundantia ramorum ſignificatur multitudo populi. S. Thom. in 11. Jer.

Spina. Vepres. Devorabitur ſpina ejus, & vepres, - & gloria ſaltus ejus. (igne conſumentur) Iſ. 10. Quantùm ad minores, ſpinas, & vepres dicit; qui non multùm creſcunt. *Et gloria ſaltus ejus*, quantùm ad majores; qui propter dignitatem comparantur altis arboribus. S. Thom. in 10. Iſ.

T I T U L U S XVI.

P Œ N I T E N T I A.

Æ*Dificium*. Dum peccatores convertuntur, quaſi ex lapidibus cœleſte ædificium fabricatur. S. Greg. l. 5. c. 4. in 1. Reg.

Alligatura vulnerum. Bonà alligatura; quæ fractæ animæ tuæ oſſa connectat, & ſoliditate reparata in priſtinas vires reformet. S. Ambroſ. ſ. 21. in pſ. 118.

Amygdalus, amara quidem eſt, ſed valde medicinalis: ità pœnitentia. S. Bonav. ſ. 2. de S. Agnete V. M.

Aqua. Sicut aqua ignem extinguit ardentem; ſic pœnitentia diluit crimina fontibus lacrymarum. S. Chryſoſtom. ſerm. de Pœnitentia.

Arbor. Cujus ſimilitudini pœnitentiam comparemus? Sic eſt, quomodo ager fructifet, aut vinea fœcunda, aut etiam arbor fructifera. Fructus ejus edit peccator famelicus; proficit in fiducia DEI; acceptaque remiſſione pingueſcit in vita. S. Chryſoſt. ſerm. de Pœnit.

Arma. Eſt pœnitentia delictorum medicina, - adversùs diabolum arma, gladius vim ejus præcidens. S. Chryſoſt. hom. 3. de Pœnitentia.

Carbones vaſtatorii ſunt, qui convertuntur. Sanct. Auguſt. in pſ. 139.

Circumciſio. Filius incircumciſus eſt malus Chriſtianus. Petra duram, & gravem pœnitentiam ſignificat. Hæc acuta eſt per contritionem. Verè acutum debet eſſe ferrum compunctionis: quo non octo tantùm dierum, ſed multorum annorum, abſcindi debet animæ præputium. S. Bonav. ſerm. 2. in Circumciſ. Dom.

Confeſſio. Una, ſolaque purgatio peccatoribus reliqua eſt poſt peccata: videlicet ut ſua commiſſa confiteantur. S. Chryſoſt. or. 2. adv. Judæos.

Cor contritum. Latrocinium damnationem meruerat, & ſupplicium: ſed cor contritum pœnam mutavit in martyrium; & ſanguinem in baptiſmum. S. Cypr. ſ. de Cœna.

Diſputatio cum DEO. Suavis ſit ei diſputatio mea. Pſal. 103. Quæ eſt diſputatio hominis ad DEUM, niſi confeſſio peccatorum? Confitere Domino, quod es; & diſputaſti cum illo. Diſputa cum illo, fac bona opera. Sanct. Auguſt. Conc. 4. in pſ. 103.

Diplois. Operiantur ſicut diploide confuſione ſua. Pſ. 108. Diplois duplex pallium eſt. - Intelligitur autem, confundantur intus, & foris, ideſt, & coram DEO, & coram hominibus. S. Aug. in pſ. 108.

Eſca juſtorum, converſio eſt peccatorum. S. Gregor. mor. l. 31. c. 22.

Judith confitens interpretatur. Hæc Holofernem, ideſt, diabolum confundit. Acriores enim dolores diabolo non infligimus, quàm cùm plagas noſtrorum peccatorum confitendo, & pœnitendo ſanamus. S. Bonav. ſ. 4. Epiph. Dom.

Lacrymæ. Ipſæ lacrymæ piè contribulatorum muſtum ſunt amantium. S. Aug. in pſ. 85. Quid ſunt lacrymæ, niſi ſanguis animæ? S. Bonav. in expoſ. pſ. 118. c. 8. v. 5. ar. 2.

Locuſta. Caſtigandis peccatoribus attributa. Meritò pœnitentia figuratur in paſſum (greſſum) ut de peccati loco exiliens, in pœnitentiæ locum ad cęlum poſſit pennis veniæ pervolare. Hoc Propheta ſenſerat, qui dicebat. Pſ. 108. *Excuſſus ſum ſicut locuſtæ &c.* De peccato in pœnitentiam excuſſus eſt ut locuſta: & curvavit genua; ut pœnitentiæ pondera bajularet. S. Chryſol. ſ. 167.

Magdalenæ pœnitentia. Venit, pietatis, non voluptatis, exhibitura convivium: pœnitentiæ ponit menſam, fercula compunctionis apponit; panem doloris infert; potum lacrymis temperat in menſura, & ad delicias Deitatis totas, totam pulſat cordis ſui, & corporis ſymphoniam; organi planctus dat clamorem, citharam per ſuſpiria longa modulatur; gemitus aptat in fiſtulam: &, dum pectus percutit; facit placitura DEO cymbala perſonare. S. Chryſol. ſ. 43.

Medicamentum, eſt pœnitentia peccatum extinguens, donum cœlitus datum, virtus admirabilis, gratia vim legum ſuperans. S. Chryſoſt. hom. 5. de pœnit.

Mons. Mons Sion, latera Aquilonis. Pſal. 47. Qui erant antè latera Aquilonis, ideſt, Socii, & inhærentes diabolo? cui dicitur Cant. 4. *exurge Aquilo*; facti ſunt Chriſto fideles (mons Sion) Ipſi ſunt enim, de quibus dicitur. Pſal. 124. *qui confidunt, ſicut mons Sion*. Facti ſunt igitur mons Sion per gratiam Chriſti, & baptiſmatis Sacramentum. - Vide Paulum, cùm perſequeretur Eccleſiam Domini, latus Aquilonis fuiſſe; vide nunc, cùm legitur in Eccleſia, montem eſſe ſpeculatorium; per quem Chriſti gloriam cognoſcimus, & videmus. S. Ambr. in pſ. 47.

Oſculum pacis. Indulgentiam, quam recepimus, quid? niſi quoddam oſculum dixerim pacis, Sanct. Bernardus ſerm. 4. in Cant.

Paſcha. Bonus tranſitus eſt, tranſire de peccatis ad juſtitiam. S. Ambr. ſ. 50. Paſcha eſt, quando anima irrationabilem deponit paſſionem. S. Ambr. epiſtol. l. 1. ep. 1.

Paſſer. Pelicanus. Homo pœnitens eſt Pelicanus ſolitudinis: qui pœnitentia; ſicut pelicanus ſanguine pullos ſuos, opera à ſerpente Inferni venenata reſuſcitat. Et ſicut paſſer in tecto: qui ſaltat de loco ad locum; ità peccator ſaltet de peccato ad pœnitentiam; plangendo, & ſingula deflendo. S. Vinc. Ferr. ſ. 5. de S. Dominico.

Percuſſio pectoris. In percuſſione tria ſunt: ictus, ſonus, tactus; per quæ ſignantur illa tria, quæ ſunt in vera pœnitentia neceſſaria: videlicet cordis contritio, oris confeſſio, & operis ſatisfactio. Innocentius PP. l. 2. de Sacrif. Miſſ. c. 13.

Piſcina, eſt pœnitentia, qua lavamur à ſordibus peccatorum. - Aquæductus ad hanc piſcinam eſt timor, vel amor. S. Bonav. ſ. 2. D. 4. Pent.

Procraſtinatio. Quando mutaberis? cras inquis. Ecce, quoties dicis: cras, cras; factus es corvus. Ecce dico tibi: cùm facis vocem corvinam, occurrit tibi ruina. Nam ille corvus cujus vocem imitaris, exiit de arca, & non rediit. Tu autem frater redi in Eccleſiam, quam tunc illa arca ſignificabat. S. Aug. ſ. 164. de temp.

Regnum cœlorum impetrat. Aſſuerus, poſtquam incaluerat vino, dixit ad Eſther, Eſth. 5. *Si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis*. Sic anima, poſtquam Chriſtum vino compunctionis, dilectionis, devotionis, inebriavit; regnum ejus impetrabit. S. Bonav. ſerm. 2. in Rog.

Reminiſcentia peccatorum. Non ſufficit dicere, peccator ſum;

ſed

ſed operæ pretium eſt; ſpeciatim peccatorum, & delictorum reminiſci. Sicut ignis, qui in ſpinas inciderit, facilè ipſas abſumit: ità & cogitatio; quæ continuò, in ſeipſa omnia verſat peccata, quæ à juventute fecit uſque ad ſenectutem, ea exuit. S. Chryſoſt. ſerm. de pœnit.

Scopa. Ipſa pœnitentia, eſt ſcopa, qua mundatur noſtra conſcientia. S. Bernardus ſerm. 2. in Aſſ. B. V.

Spina. Contritio eſt ſpina, quæ pungit conſcientiam. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. 2. de Corona Domini.

Stercoratio. Remiſſio peccatorum facit bonas arbores. Circumfoſſio arboris, humilitas eſt pœnitentis: omnis enim foſſa humilis. Cophinum ſtercoris, ſordes pœnitentiæ. Quid enim ſtercore ſordidius? Et tamen, ſi bene utaris, quid fructuoſius? Sanct. Auguſt. ſerm. 12. de Verb. Dom. Triſtitia ſic eſt quomodo ſtercus. Stercus non loco ſuo poſitum, immunditia eſt; ſtercus, non loco ſuo poſitum, immundam facit domum: loco ſuo poſitum, fertilem facit agrum. S. Auguſt. ſerm. 151. de temp.

Tabula ſecunda. Sicut baptiſmus poſt primum naufragium eſt prima tabula; ſic pœnitentia eſt tabula ſecunda, poſt alios in peccata lapſus recidivos. Sanct. Bonav. ſerm. 2. de S. Matth. A. & E.

Teſta. Quid per teſtam niſi rigor diſtrictionis? percuſſi teſta ſaniem radimus, cùm poſt pollutionem cogitationis illicitæ noſmetipſos aſperè dijudicando mundamus. S. Greg. mor. l. 3. c. 22.

Via per deſertum in terram promiſſionis, via eſt pœnitentiæ. S. Bonav. expoſ. 2. in pſ. 118. c. 2. v. 9. a. 9.

Vinculorum ſolutio. O ſi unum aſinum hodie ad JESUM adducere poſſem! Jeſus non ſedet in aſino ligato. Vis ergo eſſe aſinus Chriſti? vis Jeſum portare? ſolvaris priùs à vinculis peccatorum. S. Bonav. ſerm. 2. D. Palmar.

Virgula fumi. Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum, ſicut virgula fumi? Cant. 3. Significat ſtatum pœnitentium. Quæ confeſſio rectè fieri ſicut virgula fumi dicitur: quia per plures peccatorum ſpecies tamquam fumus de thuribulo per plura foramina derivatur. Quòd hic fumus odorem habeat, innuitur (cùm dicitur: *ex aromatibus myrrhæ, thuris, & pulveris pigmentarii.*) Confeſſionem debet ſemper comitari myrrha, & thus, ideſt, mortificatio carnis. S. Bernardus ſer. 59. inter parvos.

Unguentum pretioſum. Compunctio cordis, eſt pretioſiſſimum unguentum. S. Chryſoſt. l. 2. de compunct. cord. Dum peccator unguentum contritionis ſuæ effundit; odor boni exempli replet totam domum Eccleſiæ; prout patet. Joan. 12. 3. S. Bern. ſ. 30. in Cant.

Alia promiſcuè.

Oportet, ut ſimus crucifixi: Crux ſignificat pœnitentiam. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Bartholomæo.

Oportet etiam, ut ſimus excoriati. Si habetis pellem leoninam ſuperbiæ, & vanitatis; humiliemini. Si habent pellem vulpinam avari, oportet excoriari, reſtituendo uſuras. Idem ibid.

Tunſio pectoris, obtritio eſt cordis. S. Auguſt. enarrat. 2. in pſal. 31.

Argumentum veræ confeſſionis habet, qui omnia peccata ſicut aquam effundit; ut non remaneat color, ſicut in effuſione lactis; nec pinguedo, vel ſapor, ut in effuſione olei, aut ſanguinis; nec odor, ut in effuſione vini, vel aceti. Color remanet; quando dicitur peccatum, & reticetur occaſio ad peccatum: ut fit in gula, fornicatione &c. Pinguedo, vel ſapor, remanet, cùm dicitur peccatum, & reticetur quantitas, vel diuturnitas delectationis; in qua ratio penitus abſorbetur, juxta illud. Pſal. 108. *intravit - ſicut oleum in oſſibus*. Odor manet, cùm tacetur infamia, vel ſcandalum aliorum. S. Alb. M. parad. an. c. 40. de Confeſſ.

TITULUS XVII.

PONTIFEX SUMMUS ROMANUS.

Judas filius Jacob. Per Judam. Gen. 49. Romani Pontifices in fide conſtantes Chriſti: quorum Primatui omnes filii Chriſti ſubduntur. S. Thom. cap. 49. in Gen.

Poteſtas in Epiſcopos. Sancta Romana Eccleſia quoſdam Epiſcopos poſt mortem anathematizavit. Concil. Conſtantin. 2. quod fuit 5. œcumenicum. Sanct. Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

TITULUS XVIII.

PRÆCEPTA DEI.

Chorda. Per eas (decem chordas) ſignantur decem præcepta Decalogi. S. Thom. in pſ. 32.

Cithara decem chordarum ſignificat obſervationem decem Præceptorum DEI. Arnobius in pſ. 22.

Collyrium. Collyrio, ideſt, Divinis præceptis, *inunge oculos tuos. Præceptum Domini lucidum illuminans oculos*. Pſ. 1. S. Thom. in 3. Apoc.

Cruſta. Filios Dominus. Matth. 15. appellat Patriarchas, & Prophetas illius temporis. Per menſam deſignatur S. Scriptura: per micas verò minima præcepta, vel interna myſteria, quibus S. Eccleſia paſcitur. Per cruſtas verò carnalia præcepta; quæ Judæi obſervant. Micæ autem ſub menſa comedi dicuntur: quia Eccleſia humiliter ſe ſubmittit ad implenda Divina præcepta. Remigius apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Fimbria. Myſticè fimbriam veſtimenti ejus, minimum mandatum intellige. V. Beda apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 6. Marci.

Gloria Chriſtianorum, DEI præceptum eſt. S. Ephr. de Amore Pauperum.

Semita. Claudicaverunt à ſemitis tuis, ideſt, præceptis Legis. S. Thom. in pſ. 17.

Veſtimenta Domini, ejus mandata ſunt, quibus tegitur Corpus ejus, ideſt, Eccleſia. S. Hieronym. apud S. Thomam in Cat. ſup. 15. Matth.

TITULUS XIX.

PRÆDICATIO.

Buccina. In vocibus, & tonitruis, clamor prædicantium intelligitur; in lampadibus claritas miraculorum; in ſonitu buccinæ fortis prædicatio Sanctorum. Quæ omnia in Adventu Chriſti, & Spiritus Sancti, completa ſunt. S. Iſid. c. 28. in Exod.

Cantus. Canere, eſt prædicare. S. Thom. in c. 9. Apoc.

Coruſcatio. De tertia nube procedit coruſcatio prædicationis. Job 38. *Nubes ſpargunt lumen ſuum*. S. Thom. in 19. Iſ.

Didrachma. Cùm *primum* piſcem admonetur Petrus inquirere. Matth. 17. aſcenſuri oſtenduntur & plures. Beatus ille primus Martyr Stephanus primus aſcendit, & ſtaterem in ore continuit. In quo didrachma novæ prædicationis, tamquam duo denarii habebatur. DEI enim gloriam, & Chriſtum Dominum contuens prædicabat. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth.

Eſca volucrum. Quid per eſcas volucrum, niſi prædicationes divinitus Miſſæ intelliguntur? Sanct. Iſidor. cap. 23. in Exod.

Grando, eſt prædicatio: quæ eſt de ſe ſuavis: Judæis viſa fuit grando contundens, & moleſta. S. Thom. in 8. Apoc.

Greſſus Eccleſiæ, ſunt veloces prædicationes Apoſtolorum; per quos in omnem terram Evangelium inſonuit. S. Thom. cap. 7. in Cant.

Mulier. Matth. 13. iſta, quæ fermentum accipit, & abſcondit; prædicatio mihi videtur Apoſtolica. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Matth.

Piſcis. Quinque Panes. Matth. 14. ſunt quinque Libri Moyſis. Duo piſces, ſunt prædicationes Prophetarum, & Sanct. Joannis Bapt. S. Hilarius apud Sanct. Thomam in Cat. ſup. 14. Matth.

Pluvia. Cum nubibus, ideſt, cum Sanctis; qui pluunt per prædicationem. S. Thom. in 1. Apoc.

Regnum Cælorum, prædicatio Evangelii eſt, & notitia Scripturarum, quæ ducit ad vitam; de qua dicitur ad Judæos. Matth. 21. *auferetur à vobis regnum DEI*. Sanct. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Rete. Apoſtoli per rete ſanctæ prædicationis piſces, ideſt, homines, de profundo pelagi, ideſt, infidelitatis, ad lucem Fidei traxerunt. Remigius apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Sonus montium. Myſticè loquitur ſic - *ſonuerunt montes*, id eſt, Apoſtoli, qui montes dicuntur. *Turbatæ ſunt aquæ*, id eſt, populi Gentilium ad ſonitum montium, ideſt, ad prædicationem Apoſtolorum. Aquæ ſignificant Sapientiam. Quaſi dicat: aquæ, ideſt. Prophetiæ Gentilium ſunt turbatę. Sanct. Thom. in pſ. 45.

Tuba. Nota ſuper illo verbo: *quaſi tuba exalta*; quia prædicatio eſt tuba. 1. Quia excitat ad vitæ ſtatum. 1. Cor. 15. *Canet enim tuba &c.* 2. Quia hortatur ad bellum. 1. Cor. 14. *Si incertam vocem &c.* 3. Quia nuntiat viri inceſſum. Iſ. 27. *Clangetur in tubis &c.* 4. Quia vocat ad conſilium. Oſ. 8. *In gutture tuo ſit tuba &c.* 5. Quia invitat ad feſtum. Pſ. 80. *Buccinate in Neomenia tuba &c.* S. Thom. in 58. Iſ. Deſignantur in tubis clamor prædicationum, in lampadibus claritas miraculorum, in lagenis fragilitas corporum. Tales quippe Dux noſter ad prædicationis prælium duxit. Sanct. Iſidor. cap. 5. in Judic.

TITULUS XX.

PRÆLATUS.

Angelus intelligitur Prælatus Eccleſiæ. S. Thom. in pſ. 33.

Campſor. Prælati, & Doctores, ſunt quidam campſores. Luc. 19. *Vocatis ſervis decem, dedit eis decem mnas, & ait: negotiamini, dum venio*. Ergo ſunt negotiatores. S. Thom. in pſ. 36.

Currus. Prælatorum S. Eccleſiæ currus, devota ſunt eorum deſideria. Nam dum ſuperna gaudia ferventer appetunt, velut in curribus per alta feruntur. Sanct. Greg. lib. 4. cap. 4. in 1. Reg.

Diſcretio. Naſus ſicut turris Libani. Cant. 7. Quia Præpoſitorum diſcretio, & munita ſemper debet eſſe ex circumſpectione, & in altitudine vitæ conſiſtere. Sanct. Greg. hom. 11. in Exod.

Facies S. Eccleſiæ ſunt hi, qui in locis regiminem poſiti apparent primi. S. Greg. mor. l. 13. c. 11.

Maxilla. Per maxillam intelliguntur Prælati. S. Thom. in 1. Thren.

Oſſa Eccleſiæ ſunt fortes, ut Prælati, & viri perfecti. Sanct. Thom. in pſ. 41.

Paterfamilias. Per patremfamilias intelligitur Prælatus Eccleſiæ, propter tria, quæ debet exhibere, ſcilicet generationem ad fidem, eruditionem ad ſalutem, cuſtodiam ad ſecuritatem. S. Thom. in prolog. expoſ. ſup. ep. ad Titum.

Porta, Prælati Eccleſiæ. S. Thom. in 1. Thren.

Regimen. Diſciplina, vel miſericordia, multùm deſtituitur, ſi qua ſine altera teneatur. S. Greg. mor. l. 20. c. 6.

Turris. In civitate ſunt tria magnifica: ſcilicet turres, muri, & plateæ. Quantùm ad primum, dicit: *narrate in turribus tuis*. Hieron. habet: *mirare turreis ejus*. Turres ſunt ad videndum à longe. Turres ergo Eccleſiæ, ſunt Prælati, & fuerunt Apoſtoli. Quaſi dicat: mirare Apoſtolos, & Prælatos. S. Thom. in pſ. 47.

TITULUS XXI.

PRINCEPS.

Abies. Per abietes ſignificantur ſublimes in dignitate. S. Thom. in 14. Iſ.

Ala. Et erit extenſio alarum ejus, ideſt, Principum ejus. S. Thom. in 8. Iſ.

Cor. Cor Ægypti, ideſt, Rex, & Principes; ex quibus totus vigor Ægypti. S. Thom. in 19. Iſ.

Cornu grande, ipſe eſt Rex primus, ſcilicet Alexander, qui primus regnavit in Græcia. 1. Machab. 10. Per cornu fractum ſignificatur mors Alexandri: per ſucceſſum quatuor cornuum, ſucceſſus quatuor Regum. S. Thom. in 8. Dan.

Cuſtos. Super muros tuos Jeruſalem conſtitui cuſtodes, &c. Per metaphoram deſignatur diligentiam Principum, qui populum gubernaverunt. S. Thom. in 62. Iſ.

Euphrates. Per Euphratem figurantur Principes Mundani. S. Thom. in 9. Apoc.

Mons. Per montes, & colles, Mundi potentes ſignantur. S. Thom. in 54. Iſ.

Palmes. Per palmites metaphoricè ſignificantur Principes, & ſublimes. S. Thom. in 16. Iſ.

Rivus. Aſcendet ſuper omnes rivos, ideſt, Principes. S. Thom. in 8. Iſ.

Speculatores. Per ſpeculatores. Jerem. 6. ſignificantur Principes: vox tubæ, prædicatio eorum eſt. Sanct. Thom. in 6. Jerem.

Spina. Per ſpinas ſignificantur Principes. Sanct. Thom. in 27. Iſ.

Stella, Princeps; Sol in ortu ſuo rex; Luna regina. Sanct. Thom. in 13. Iſ.

Vectes. Portæ ſignificant Reges, vectes Principes. Portæ reges; quorum erat poteſtas, judicii, quæ in porta exercebatur. Vectis Principes; quibus confirmatur regnum, ſicut vectibus portæ. S. Thom. in 2. Thren.

Unicornis. Et deſcendent unicornes &c. Animal eſt in quantitate, & tactu atrociſſimum, habens cornu unum. Unde ſignificat potentes Monarchas. S. Thom. in 34. Iſ.

TITULUS XXII.

PRINCEPS IMPIUS.

Balaac, interpretatur *elidens*: per quem ſignantur Principes mali. S. Thom. in 2. Apoc.

Leo rugiens, & urſus eſuriens, Princeps impius ſuper populum pauperem. Prov. 28.

Montes, ideſt, Principes; ſicut Nero, & alii *conturbati ſunt fortitudine ejus*, ſcilicet DEI. S. Thom. in pſ. 45.

TITULUS XXIII.

PROPHETA.

Antemurale. Murus Chriſtus, antemurale Prophetæ. Sanct. Thom. in 26. Iſ.

Apes, ſunt Prophetæ. S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Baſis. Quid per baſes argenteas, niſi Prophetæ ſignantur? S. Iſidor. c. 46. in Exod.

Bos. Boves intelliguntur Apoſtoli, & Prophetæ; qui nobis Scripturas Sacras diſpenſaverunt. S. Thom. in Cat. ſup. 2. Joan.

Cælum. Per cœlos, Prophetas accipere debemus, de quibus ſcriptum eſt: *Cæli enarrant &c.* Pſ. 18. S. Iſid. de nat. rer. c. 12. Per cœlum, Prophetæ ſignantur. S. Thom. in 45. Iſ.

Corpus Chriſti. Caput Joannis Chriſtum ſignificat: quia corpus illius Prophetæ intelliguntur. In decollatione Joannis figuratur; quòd Judæi Chriſtum, qui eſt Caput omnium Prophetarum, amiſſuri erant. S. Haymo in Decoll. S. Joan. Bapt.

Cypreſſus. Significat Patriarchas, & Prophetas, propter odoris ſuavitatem. S. Thom. in Aſſ. B. V.

Digiti, ſignificant Prophetas. Sanct. Thom. in Prooem. ſup. Thren.

Excuſſus. Apoſtoli ſunt *filii excuſſorum*, ideſt, Prophetarum; qui in manu potentiæ DEI poſiti ſunt; & tamquam ſagitta excuſſa pervenerunt uſque ad fines terræ. S. Iſid. c. 31. in Gen.

Fundamentum. Revelata ſunt fundamenta, ſcilicet ſancti Patriarchæ, & Prophetæ; ſupra quos fides noſtra fundata eſt. Quia quod in eis dictum, vel factum eſt figuraliter, revelatum eſt per Apoſtolos. S. Thom. in pſ. 17.

Margarita. Bonæ margaritæ poſſunt intelligi Lex, & Prophetæ. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Montes, ſunt Prophetæ. Qui meritò virtutum montes appellantur. S. Thom. in 3. Cant. Recurramus ad montes Sanctos Prophetas. S. Chryſoſt. adv. Hæreticos.

Nubes Tenebroſa Aqua, ideſt, doctrina, *in nubibus*, ideſt, Prophetis (quia antè Adventum Chriſti Verbum DEI latuit.) S. Thom. in pſ. 17.

Oculus. Beati Prophetæ oculi noſtri fuerunt. S. Hippolitus Ep. M. or. de conſummatione Mundi.

Os DEI, quo loquitur, ſunt Prophetæ. S. Thom. in 30. Iſ.

Paſtor. Figuraliter per oves. Gen. 29. juſtorum populi ſignificabantur. Paſtores verò Prophetæ ſunt. S. Iſid. c. 24. in Gen.

Ramus. Ab ipſa, charitate, tamquam fructus ab arbore, tamquam ramus à vite pendet tota Lex, & Prophetæ. S. Bern. tr. de Charit. c. 12.

Tauri, ſunt Prophetæ; qui fortitudine fidei, quaſi cornu, principibus Mundi reſtiterunt; & ab eis paſſi, virtutum nobis exempla reliquerunt. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 19.

R.

TITULUS I.

RATIO.

Civitas. A civitate rationis nemo exulat, niſi per affectionem temporalium. S. Thom. in proſ. 5. l. 1. de Conſ. Phil.

Clypeus. Sumitur hic pro ratione hominis. S. Thom. in metr. 4. l. 1. de Conſ. Phil.

Judex. Prudentia comparatur Aſſeſſori Judicis: nam ſicut Aſſeſſor Judicem - ſic prudentia rationem dirigit. S. Bonav. diet. ſal. t. 5. c. 5.

Lucerna. In iſto candelabro ponuntur ſeptem lucernæ. Prima ratio &c. S. Thom. ſ. 2. de S. Benedicto.

Lumen oculorum meorum, ideſt, ratio mea. Sanct. Thom. in pſalm. 37.

Oculus. Ira ſemper turbat oculum rationis. Turbati autem minùs prævident. Et ideo dicit pſ. 6. *turbatus eſt oculus meus*, ideſt, ratio mea. S. Thom. in pſ. 6. Homo triplicem habet oculum, carnis, rationis, contemplationis. Unde ratio oculus dicitur. Hugo à S. Vict. apud S. Bonav. Brevil. p. 2. c. 12. Oculus, anima, & venter: per quæ ratio, voluntas, & ſenſualitas, deſignantur. S. Thom. in pſ. 30.

Patria hominis, eſt recta ratio. Patria rationis tantùm uno Principe regitur, ſcilicet DEO; qui eſt rectæ regula rationis. S. Thom. in proſ. 5. l. 1. de Conſ. Phil.

Sal, ſignificat rationem. S. Iſid. in 4. Levit.

Sidus. Sicut ſidera nobis lucere ceſſant propter interpoſitionem nubium; ſic intellectus, & ratio, quæ lucent, & illuminant hominem, in cognitione veritatis impediuntur caligine perturbationum. S. Thom. in metr. 7. l. 1. de Conſ. Phil.

Speculum. *Videmus nunc per ſpeculum*, ſcilicet rationis; *& in ænigmate*, ideſt, figura panis. Sanct. Thom. de Sacr. Alt. cap. 7.

Vir, in nobis ſenſus rationalis intelligitur: caro autem quaſi in typo mulieris accipitur. S. Iſid. c. 8. in Judic.

TITULULS II.

REGNUM DEI.

Converſatio Juſtorum. *Simile eſt Regnum cælorum*. Gloſſa: ideſt, converſatio Juſtorum *Theſauro*, ideſt, bono operi, *abſcondito in agro*, in corde. Sanct. Thom. de Sacr. Alt. cap. 8.

Evangelium. Regnum DEI ſignat doctrinam Evangelii. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 10. Marci. Regnum cęlorum prædicatio Evangelii eſt, & notitia Scripturarum; quæ ducit ad vitam; de qua dicitur ad Judæos. Matth. 21. *Auferetur à vobis regnum DEI*. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Gaudium. *Non eſt regnum DEI eſca, & potus; ſed juſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto*. S. Thom. in pſ. 4.

TITULUS III.

RELIGIO.

Acies. Sicut Angelorum Sanctorum acies, ità & multitudo Monachorum unanimiter viventium. S. Ephr. ſ. Aſcet. de vita Religioſa.

Aqua. Religioſus eſt ſicut piſcis; qui extra aquam citò moritur. S. Bonav. diet. ſal. t. 4. c. 1.

Caſtra Sanctorum Angelorum. Sanct. Ephrem paræn. 58. ad Monachos.

Civitas, muris circumdata, atque munita, eſt multitudo Monachorum. Id. ibid.

Currus. Ordines Religioſi, ſunt currus devehentes ad cœlum. S. Bonav. ſ. 2. D. 16. Pent.

Diadema pretioſum ex pretioſis lapillis ſpecioſiſque margaritis contextum, eſt multitudo Monachorum. Id. ibid.

Fons pulcher, & aquis ſcatens; quibus multitudo irrigatur plantarum, eſt multitudo Monachorum ſuam pſalmodiam lacrymis irrigantium. Id. ibid.

Imago regalis, admirabilem aſpectum quorumcumque ſelectiſſimorum colorum, ac florum continens. Id. ibid.

Navis, plena regalibus divitiis, eſt multitudo Monachorum. Id. ibid.

Portus. Mundus aſſimilatur pelago; portus eſt vita Religioſa. S. Ephr. adhort. 4.

Regeneratio ſecunda. Glorioſus iſte Sanctus, noſtræ ſecundæ regenerationis inventor, pariter extitit, & ſcriptor. Goffridus ſ. 11. de S. Benedicto.

TITULUS IV.

RELIGIOSUS.

Ædificium. Sicut ædificium fundamento carens ſuper petram; ità & Monachus, qui non habet patientiam. S. Ephrem ſ. Aſcet.

Ager. Similis eſt Monachus agro ſeminato. Id paræn. 50. Agricultura Monachi, anima bona Evangelicæ fructificans. Idem paræn. 1.

Angelus. Nomine Angeli juſtus intelligitur; & præcipuè Vir ſpiritualis, & Religioſus. Sanct. Bonav. Opuſc. hier. Eccl. p. 1. cap. 1. Admirandum ſpectaculum in cœlis, eſt Monachus ſuper terram angelicam vitam agens. S. Ephr. paræn. 1. Angelis ſimilis eſt, eſt ille Monachus; qui, quæ ventris ſunt, ſpernit. Id. ibid. Si animum avari, nudum abſque corpore, cogitatione perſpexeris invenies ſicut veſtem, mille tineis corroſam. - Non tali profectò animus inopis eſt. Inops dico ultrò, ac ſponte ſua: Sed fulget ille quidem ut aurum, ſplendet ſicut gemma, floret quaſi roſa: nulla tinea ibi eſt, nullus fur, nulla cura ſæcularis; ſed vivit Angelica vita. S. Chryſoſt. hom. 48. in Matth.

Aquila. Sicut aquilæ in montibus excelſis. Sanct. Ephr. de tim. Dei.

Arbor. Conſiſte inſtar arboris floridæ; fructuſque tuarum cuſtodi virtutum. Sanct. Ephr. in hypomniſtico. Monachus eſt arbor, quæ ſi plena ſit fructuum, & alio plantetur, perit: ità Monachus, ſi extra clauſtrum vivat. Sanct. Ephrem ſerm. Aſcet.

Aſina Baal. Aſina animam ſubditi ſignificat. Aſina quando urgebatur à Propheta, procedere contra voluntatem Dei, contradixit. Sic ſubditus: ſic Papa, vel Imperator; ſi Pater, vel Mater, cogitet eum aliquid facere contra Deum; debet os aperire, & contradicere: ibi enim non oportet obedire. S. Bonav. ſ. 3. D. 15. Pent.

Athleta, & pugiles pietatis iſti ſunt probati. S. Ephrem de tim. Dei.

Capilli Chriſti, proximè ei adhærentes, ſunt pauperes Religioſi. S. Anſelm. in 4. Cant.

Caſtellum. Villa ſignificat homines ſæculares; caſtellum autem ſtatum Religioſum; altero ſtatu, ſcilicet ſæculari, ſecuriorem. S. Anſelmus lib. ſimilit. c. 76.

Cervus, eſto quaſi cervus ſitiens, deſideranſque adire fontes aquarum, ideſt, Sacras Scripturas. S. Ephr. de Patient.

Cælum. Religioſi, & contemplativi, dicuntur Cœli. 1. Propter remotiſſimam ab amore terrenorum elongationem. 2. Propter cœleſtis munditiæ imitationem: - nam cœli ſunt puriſſimi. 3. Propter ordinatam obedientiæ voluntariæ continuationem. 4. Propter harmonicam circulorum cęli proportionem: - nam in cœlo ſunt quidam circuli Solſtitiales, quidam æquinoctiales &c. 5. Propter omnimodam contrarietatis remotionem. Cœlo nihil eſt contrarium, ut dicit Philoſophus l. 1. de Cœlo. tex. 20. Et ideo non poteſt cęlum aliqua corruptio ſubintrare. 6. Propter ordinatam orbium cęli elevationem, & diſpoſitionem. 7. Propter cautiſſimam meritorum ſuorum occultationem: nam cęlum interpolatè aliqua de ſuis contentis aſpicientibus repræſentat, ſed plura occultat. Sanct. Bonav. Eccl. hier. p. 4. c. 4.

Colles, dicuntur Religioſi: quia colles dant lætitiam ex altarius patriæ contemplatione. Quia communiter in collibus eſt via aſpera: ſic vita Religioſorum eſt arcta. S. Vinc. Ferr. ſ. de S. Petro ad vincula.

Columba. Columbarum inſtar in ſublime volitant, ſuaque tabernacula in Cruce deſigunt. S. Ephr. de tim. Dei. Collibus velut columbæ alii inſident. Id. ibid.

Curſor. Monachus ſuperbus, velut Aquila eſt abſque pennis. Monachus humilis, ac modeſtus, levis, & celer eſt curſor; & tamquam ſaggittarius jaculandi peritus. S. Ephrem de tim. Dei.

Doctores cunctorum ſunt hominum - filii ſunt ſanctæ illuminationis. Id. ibid.

Filiæ Judæ. Quæ ſunt filiæ Judæ, niſi animæ Religioſæ, quæ JESUM Chriſtum Dominum confitentur. S. Ambroſ. ſ. 10. in pſal. 118.

Fiſtu-

Fiſtula, brevis eſt arbuſcula; & ſignificat - pauperes ſpiritu. S. Thom. in 4. Cant.

Fornax. Dan. 3. Horum igitur virtutum nos quoque debemus imitari. Siquidem etiam nunc aurea imago erecta eſt, nempe Mammonæ tyrannis. Sed non aures, animoſque præbeamus illis tympanis, nec tibiis, nec citharis; nec ſi quæ alia divitiarum ſpectra. Sed, etiamſi ardentem fornacem intrare cogamur, paupertatem dico; eam tamen præoptemus potiùs, quàm adoremus eam. - De hujuſmodi fornace Lazarus non minùs, quàm illi tres pueri, clarus egreſſus eſt. At contrà ille purpuratus, qui in parte odorantium imaginem jure numeratur; gehennæ eſt deputatus incendio. - Illis pueris inveniuntur æquales, quotquot paupertatem cum gratiarum actione patiuntur. S. Chryſoſt. hom. 4. in Matth.

Grex Salvatoris. Venite electi mei - Grex Salvatoris electe. S. Ephr. panæn. 50.

Lampas. Quemadmodum lampas in obſcuro loco relucens; ità Monachus ſobrietati mentis, & cordis vacans. S. Ephrem paræn. 50.

Lignum vitæ ſuper terram Monachus paſſionum expers. Lignum vitæ æternæ in cœlis, Monachus ſtabilis, & non errans. Idem paræn. 1.

Luminare. Hominem, non ut ſibi ipſi tantùm prodeſſet, creavit DEUS; ſed ut multis. Idcirco Paulus quoque Fideles homines, luminaria appellat: ex ipſa appellatione manifeſtans; oportere Fideles cæteris quoque uſui eſſe. Luminare quippe, quamdiu ſeipſum tantummodo illuminat, luminare profectò non eſt. S. Chryſoſt. lib. 3. contra Vituperat. vitæ Monaſt. Iſti (Religioſi) qui tamquam luminaria clariſſima in tenebris micantia, eos, qui æſtu medio jactantur, ad ſummam invitantes quietem, & ſecuritatem, ac Philoſophiæ faces, de ſublimi quadam, & longinqua Pharo, accenſas præferentes; ità demum eos, qui monitis ſuis obtemperare non renuunt, ac quietem, & portum tutiſſimum deducunt. Idem. ibid. Iſta ergo orbis terrarum lumina in exortu ſolis, imò verò etiam multò ante diem, à lectulo ſurgentes integri, ſobrii, vigilantes: nam nec gravedo capitis, - eos tamquam Angelos - perturbat. S. Chryſoſt. hom. 69. in Matth.

Maris littus. Littus atque unda maris arenas congerens, eſt cor Religioſi vani: qui videtur in ſolida terra ſtare; ſed tamen multa habet à Sæculo. Sanct. Greg. lib. 5. cap. 3. in 1. Reg.

Moneta. Tria cuique bono inſunt denario, quæ cuique perfecto debent ineſſe Monacho. Denarius quippe bonus ex puro ære, recto pondere, monetaque legitima debet conſtare. - Hæc quoque debet habere Monachus, ut verè Monachus eſſe interpretatur. Ejus quippe metalli puritas, pura eſt ejus obedientia. - Rectum verò illius pondus, ſtabilitas eſt propoſiti ejus. Non ergo leviter exſufflari debet ab eo, qui cœpit; ſed uſque in finem perſeverat ſtabilis. Illius autem moneta habitus eſt Monachalis, atque tonſura antè, & retro, & his conſimilia. Sicut enim denarius à moneta dignoſcitur, cujus ſit regionis; ſic ab iſtis Monachus, cujus ſit Ordinis. Is autem Monachus, qui adeò eſt ſenex, ut antè, & retro, jam nequeat inclinare; denario ille eſt ſimilis, cujus monetam temporis antiquitas jam delevit. - Quem quidem habitum viderit Monachalem quidem habitum habere, ſed ex ære impuro, ideſt, inobedientem eſſe; hunc theſauro cœleſti numquam reponit Chriſtus ſicut nullum denarium falſum. S. Anſelmus de ſimilitud. c. 90. Falſus denarius, bonus plerumque eſſe videtur: at, ſi in ignem fuerit miſſus, protinus falſus eſſe proditur. Quod ſi hoc (Monachus qui videtur, & patet malus) imputaverit Ordini; tale eſt, acſi denarius dicat igni: tu me falſum feciſti. Non autem falſum eum facit, ſed, quod erat, oſtendit. Id. ibid. c. 95.

Mundum fugit. Sæpe nautæ, maximè in tempeſtate, fugiunt terram. Et tamen, cùm eam fugiunt navigantes, ipſa potiùs fugere videtur à navigantibus. Et tu, ſi fugeris Mundum hunc, & ipſe te effugiet. S. Ambr. in pſ. 26.

Paupertas Religioſa. Nobilis margarita paupertas: quæ, dum omnia contemnit, dominium ſuper omnia accipit. Sicut è contrà avarus, dum omnia appetit, omnium ſervum ſe facit. S. Bonav. ſ. 2. in Cat. S. Petri. Quid ſibi vult? quòd eadem promiſſio facta eſt pauperibus, & Martyribus. Matth. 5. Niſi, quia verè Martyris genus paupertas eſt; quæ habitatores à gemina impugnatione, quæ hujuſmodi amatores expugnant, reddit ſecuros: ſcilicet propria invidia, & aliena. Paupertas enim, dum putatur miſera, aliena caret invidia. Et quia eſt voluntaria, nemini quidquam invidet. S. Bernardus ſ. 4. inter parvos.

Piſcis. Religioſus eſt ſicut piſcis; qui extra aquam citò moritur. S. Bonav. diet. ſal. t. 4. c. 1.

Planta novella, à DEO Sanctificata, eſt Monachus abſtinentiæ rore irrigatus. S. Ephr. paræn. 1.

Portus. Portum Monaſterii petii; & relictis, quæ Mundi ſunt - ex hujus Mundi naufragio nudus evaſi. S. Greg. ep. ad Leandrum Ep. ſup. lib. Job cap. 1. Tantùm vita ſæcularium à Religioſorum; quantùm inter tranquilliſſimum intereſt portum, & mare tempeſtuoſum, diſtat. S. Chryſoſt. hom. 69. in Matth. Nihil in rebus humanis ſtabile, nihil inconcuſſum; ſed hominum vita imitatur mare veſaniens, quotidie parturiens naufragia - Quæ eſt igitur horum omnium cauſa? pecuniarum amor, veſana divitiarum cupiditas, morbus inſanabilis; fornax, quæ numquam extinguitur; tyrannus. - At non hujuſmodi paupertas. Sed his, quæ dicta ſunt contraria. Ea ſiquidem eſt tutum aſylum, portus tranquillus, perpetua ſecuritas, deliciæ periculorum expertes, voluptas ſincera, vita turbationum neſcia, vita fluctuum ignara, copia inexpugnabilis, Philoſophiæ parens, frænum intemperantiæ, radix modeſtiæ. S. Chryſoſt. hom. de Avarit.

Præco cæli. Fideliſſimus regni cœlorum præco, eſt Monachus ab omni avaritia alienus. S. Ephr. paræn. 1.

Reges, ſunt Monachi, meliori corona redimiti. S. Anſelmus lib. ſimilit. c. 33.

Regula ipſa eſt quaſi quædam clauſura, vel ſtagnum vivarii: quoniam quidem ſicut piſces decurrente aqua vivarii moriuntur; ſi clauſuræ ipſius minuatim, ac ſæpe, crepant, nec reficiantur; ità omnis religio Monaſtici Ordinis funditus perit; ſi cuſtodia ejus, per modicarum contemptum culparum, paulatim à fervore ſuo tepeſcit; atteſtante Scriptura; quæ dicit: *qui modica ſpernit, paulatim decidet*. Sanct. Anſelmus l. ſimil. cap. 122.

Securitas. Atqui nihil horum (periculorum Seculi) penitus in Monaſteriis invenies. Verùm quamquam procella tanta, tantique fluctus deſæviunt; ſoli in tranquillo, & portu, & ſecuritate ſumma reſidentes; veluti ex cœlo ipſo cæterorum naufragia ſpectant. S. Chryſoſt. lib. 3. contra Vitup. vitę Monaſt.

Status Religioſus. Eſt terribilior pauperies igne; & graviùs urere conſuevit. S. Chryſoſt. hom. 4. in Matth. Hic (pauper Religioſus) in cœlo tamquam in pavimento ambulat. Quòd ſi tale pavimentum domus ejus eſt; cogita per teipſum, quale tectum eſt. Id. hom. 48. in Matth. Tranquillitatis Mater, eremus eſt; quietus portus, omnis perturbationis expultrix. Id. hom. 51. in Matth. Jejunium menſa eorum eſt. Id. hom. 56. in Matth. Vides, quantum vobis advenæ præcellunt. Hi, dico, eremi habitatores, imò verò cœlorum cives. Nos certè, qui harum urbium cives ſumus, peregrinamur à cœlo: illi autem è contrà. Potes enim & urbes habitare, & Monachorum Philoſophiam imitari. Potes & uxorem habere, & in magna familia verſari, & orare, ſimul jejunare, atque compungi. Idem ibid. Quare illo Adam amiſſo, quid inter Angelos, & hunc Monachorum interſit chorum, libenter interrogaverim: qui ſic in terra cantant, & dicunt: *Gloria in excelſis DEO, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*. S. Chryſoſtom. hom. 69. in Matth. Apes imitantes ſacrorum favis librorum circumvolant, magnam inde voluptatem captantes. Id. ibid. Quare non abs re quiſpiam facere poterit; ſi ora iſtorum, qui verſantur in foro, qui ſæcularium rerum rabie furunt; cloacis ſordidiſſimis comparet. Illorum verò (Religioſorum) fontibus; unde rivis limpidiſſimis fluenta mellis (doctrinæ) emanent. Id. ibid. Sed Monachi Angelis æquales, longè à nobis omnibus abſunt: omnibus enim alio quodam modo, quàm nos utuntur: omniaque ſibi à noſtris aliena ſunt; cibus, domus, calcei, locutio. - Si quis ad aurifabrum, aut roſetum venerit; recipit ab auro, & roſis, quendam coloris ſplendorem. Sic, qui accedunt illis, nonnihil à fulgore illorum utilitatis conſecuti, à priore ſuperbia plerumque liberant. Ac velut, ſi quis editum locum petierit, etiamſi minus ſit, magnus tamen, atque ſublimis videtur: ſic donec cum illis fuerint, excellentiores apparent. Idem hom. 70. in Matth.

Templum DEI. *Et ingreſſus templum*. Luc. 19. Sicut templum DEI in civitate eſt; ità & in plebe fideli vita Religioſorum. S. Greg. hom. 39. in Evang.

Tentationibus maximè obnoxius. Quemadmodum latrones, non ubi fęnum, & paleæ, & calamus; ſed ubi aurum, & argentum: ibi fodiunt, & continuò vigilant: ſic & diabolus his maximè inſtat, qui ſpiritualia attingunt negotia. Ibi multæ inſidiæ, ubi virtus: ibi invidia, ubi miſericordia. S. Chryſoſt. hom. 1. ad pop.

Tuba. Poſtquam dormierint, mox ſtudioſè ſurgunt; & velut tubæ deſideratum Chriſtum collaudant. Sanct. Antiochus hom. 39. de Obedientia.

Turturi viduato comparavit te ſæculo abdicatum Propheta. Pſal. 54. ò Monache! S. Ephr. de Monachis, & Turture tom. 2.

Vaccæ illæ Allophilorum arcam DEI geſtantes, fugam Sanctorum renuntiantium ſæculo deſignaverunt. Nam ſicut illæ pignorum affectibus à recto itinere minimè digreſſæ ſunt; ità ſancti &c. S. Iſid. c. 3. in 1. Reg.

Volucris. Tamquam volucres in montibus volitant. S. Antiochus citatus.

T I-

TITULUS V.

RELIGIOSUS INDEVOTUS.

Æ*Diſicium*. Sicut ædificium fundamento carens ſuper petram; ita & Monachus, qui non habet patientiam. S. Ephr. ſ. Aſcet. de vita Relig.

Aquila implumis. Monachus ſuperbus, velut aquila eſt abſque pennis. Idem ibid.

Sanctuarii lapis. Nos; fratres chariſſimi; nos ſumus lapides Sanctuarii - quos numquam neceſſe eſt foris conſpici, ideſt, nunquam in extraneis actionibus videri. - Sed Sanctuarii lapides in plateis ſunt; cùm Religioſi lata Mundi itinera ſectantur. S. Greg. hom. 17. ad Sacerdotes.

Scapha. Quemadmodum Scapha, quæ fluctibus circumfertur; ita & Monachus, cujus mens ſæculi negotiis diſtrahitur. Id. ibid.

Scirpus. Religioſus indevotus, eſt ſicut Scirpus, vel juncus, aut mergus; qui interiùs eſt aridus: & tamen ſtat in aqua. S. Bonav. dict. ſal. t. 4. c. 1.

TITULUS VI.

RENOVATIO.

A*Ccipiter*, *Aquila*, *&c. Renovamini ſpiritu mentis veſtræ*. Epheſ. 4. Debemus autem quoque modis renovari. 1. Sicut Aquila, roſtrum malæ linguæ deponendo. 2. Sicut cervus, cornua ſuperbiæ deponendo. 3. Sicut accipiter, plumas, virtutum per gratiam S. Spiritus aſſumendo. 4. Sicut ſerpens, corium vetuſtæ converſationis exuendo. 5. Sicut aurum, vel argentum, rubiginem mali amoris auferendo. Sanct. Thom. ſ. 1. D. 19. Pent.

Vinum novum. Diſcipulos veteribus comparat utribus, quos vino, ideſt, ſpiritualibus præceptis faciliùs diſrumpi, quàm id poſſe continere dicit. Erunt autem utres novi; cùm poſt Aſcenſum Domini, deſiderio conſolationis ejus innovabuntur. Et tunc novum vinum novis utribus adveniet, hoc eſt, Spiritus S. fervor ſpiritualium corda replebit. V. Beda apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci. Diſcipuli veteribus veſtimentis aſſimilati ſunt, propter eorum infirmitatem. Theophylactus ibid. Novo veſtimento autem bona opera, quæ foris aguntur, inſinuantur. Vino autem novo fervor fidei, ſpei, & charitatis, quo intus reformamur, exprimitur. Ven. Beda ibidem.

TITULUS VII.

REX.

A*La*. Hebræus dicit; quòd per duodecim alas. Iſ. 6. intelliguntur duodecim Reges, qui præfuerunt populo ab Ozia, ſub quo viſio incepta eſt, & deinceps; quorum quatuor tantùm juſti fuerunt: ſcilicet Ozias, Joathan, Ezechias, & Joſias: & ideo quatuor alis volabant. Reliqui erant octo: quorum quatuor legitimè regnum poſſidebant. Et hi ſignificantur per quatuor alas; quibus facies tegebatur. Reliqui, qui illegitimè: & ſignificantur per alas; quibus pedes tegebantur. Hi Joachim, Jechonias, Sedecias, & Godolias: illi Achaz, Manaſſes, Amon, & Joathan. Sanct. Thom. in 6. Iſ.

Cor Ægypti, ideſt, Rex, & Principes; ex quibus totus vigor Ægypti. S. Thom. in 19. Iſ.

Cornu grande, ipſe eſt Rex primus, ſcilicet Alexander, qui primus regnavit in Græcia. 1. Mach. 10. Per cornu fractum deſignatur mors Alexandri: per ſucceſſum quatuor cornuum ſucceſſus quatuor Regum. S. Thom. in 8. Daniel.

Corona, eſt ſignum regiæ dignitatis. S. Thom. in pſ. 20.

Latere ceciderunt, ideſt, Reges Juda; qui erant infirmi. De quadris lapidibus, ideſt, fortibus regibus, ex nobis ædificabimus regnum. S. Thom. in 9. Iſ.

Leo Regem, bos ruſticum, ſignat. S. Thom. in 11. Iſ.

Muſca, ideſt, Regi Ægypti, qui occidit Joſiam. 4. Reg. penult. & comparatur muſcæ, propter immunditiam idolorum, & luxuriæ, quæ viget in Ægypto. S. Thom. in 7. Iſ.

Portæ ſignificant Reges, vectes Principes. Portæ reges; quorum erat poteſtas judicii, quod in porta exercebatur. Vectes Principes, quibus confirmatur regnum, ſicut vectibus portæ. S. Thom. in 2. Thren.

Senſus. Quinque Reges, quod dicit Abraham, ſunt quinque ſenſus noſtri. S. Iſid. c. 11. in Gen.

Sycomorus. Succiderunt ſycomoros, id eſt, Reges Judæ infructuoſos. S. Thom. in 9. Iſ.

S.

TITULUS I.

SACERDOS.

A*Miantus lapis*, qui nullo igne læditur, eſt hyeroglyphicum Sacerdotium. Cornel. à Lap. in cap. 7. ad Hebr.

Angelus. Sacerdotes Angeli ſunt. Sanct. Dionyſius Areop. epiſtol. 8. ad Demophilum. Ipſe Sacerdos, in quantum eſt medius inter DEUM, & populum Angeli nomen habet; ſecundùm illud. Malach. 2. *Angelus Domini exercituum eſt &c.* Sanct. Thom. part. 3. quæſt. 22. num. 1. cap. 1. Sanct. Chryſoſtom. lib. 3. & 6. de Sacerdotio, oſtendit; Sacerdotes non tantùm Regibus, ſed etiam Angelis eſſe digniores; quibus poteſtas remittendi peccata conceſſa non eſt. Sacerdos Domini omnipotentis Angelus eſt. Sanct. Iſidorus Peluſiſta lib. 1. ep. 319. An ignoras, quid ſit Sacerdos? Angelus utique Domini eſt. Sanct. Chryſoſtom. hom. 2. in 2. Tit. Eſt Seraphim; qui carbonem ignitum, ideſt, Euchariſtiam de altari fert populo. Cornel. à Lap. in 6. Iſ. Conſtat, omnes, qui Sacerdotio funguntur, Angelos poſſe vocari, dicante Malachia c. 2. *Angelus eſt Domini*. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Apis. Rectè comparantur Sacerdotes apibus: quia ſicut apes, caſtitatem corporis præferunt, cibum vitæ cœleſtis exhibent, aculeum Legis exercent. S. Ambr. ſ. 83.

Aqua baptiſmatis. Cur rei ſimiles dixerim malos Sacerdotes niſi aquæ baptiſmatis? quæ peccata baptizatorum diluens illos ad regnum cœleſte mittit; & ipſa poſtea in cloacas deſcendit. S. Greg. hom. 17. in Evang.

Arbores, ſunt Sacerdotes: qui debent dare flores odoris per bonam famam. S. Vinc. Ferr. ſ. 4. D. 26. Pent.

Aries. Quem alium hoc loco arietem accipimus, niſi primum intrà Eccleſiam Ordinem Sacerdotum? de quibus ſcriptum eſt: *Afferte filios arietum Domino*. S. Greg. mor. lib. 30. cap. 3.

Aurum obſcuratum eſt. Thren. 4. Quia Sacerdotum vita, quondam per gloriam virtutum clara; nunc per actiones infimas oſtenditur reproba. S. Greg. hom. 17. in Evang.

Baſis templi. Quid aliud deſignant baſes in templo, niſi Sacerdotes in Eccleſia? - In baſibus Cherubim exprimuntur: quia decet; ut Sacerdotum pectora plenitudine ſcientiæ ſint referta. Id. ibid.

Canalis. Fons Sapientiæ Verbum Dei in excelſis. Eccl. 1. Canalia, per quæ tranſit (ad nos gratia Dei) ſunt Sacerdotes. S. Vinc. Ferr. ſ. 1. in feſto Corp. Chr.

Cherubim. Sacerdotes, per boves, leones, atque Cherubim, deſignati ſunt. 3. Reg. 2. Quia in plenitudine ſcientiæ, quam habent neceſſe eſt, ut & boum manſuetudinem teneant, & fervorem leonum. S. Greg. hom. 21. in Ezech.

Cibus Sacerdotis eſt, in peccatorum remiſſione. S. Ambr. l. 1. ep. 3.

Coci, Sacerdotes ſunt: quia dum electis Fidelibus in fervore Spiritus loquuntur, cibos mentis velut per ignem coquunt. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Conſiliarius. Reſtituam conſiliarios tuos, ideſt, Sacerdotes: quorum eſt, conſilia Dei manifeſtare populis. S. Thom. in 1. Iſ.

Corvi dicuntur Sacerdotes: qui ad modum corvi nigreſcere per pœnitentiam, ſpernere per lotionem momentaneam, & attractare cras, cras, annuntiando futuram gloriam. Iſtis præcepit, ut paſcant Eliam. 3. Reg. 17. ideſt, quemlibet bonum Chriſtianum; deferendo ei carnes, & panem, ideſt, Carnem Chriſti ſub ſpecie panis. Sanct. Bonav. ſerm. 1. D. 1. Paſch.

Deificus, eſt Ordo Sacerdotum. Sanct. Ambr. l. de Sacerd. dignit. cap. 6.

Diſpenſator. Sunt miniſtri Dei noſtri. Iſ. 61. Sunt *Diſpenſatores*

tores myſteriorum DEI, ideſt, ſecretorum ejus. S. Thom. in 1. Cor. 4.

Exercitus. Sacerdotes ſunt Domini exercitus ſancti. S. Joan. Damaſc.

Fundamentum. O miraculum ſtupendum! o poteſtas ineffabilis! o tremendum Sacerdotii myſterium? ſpirituale, ac ſanctum, venerandum, & irreprehenſibile. Scutum ſiquidem eſt refulgens, & incomparabile, turris firma, murus indiviſibilis, fundamentum ſolidum ac ſtabile, à terra ad axem uſque cœli pertingens &c. S. Ephr. de Sacerdotio.

Gubernator navis. Suſcepiſti munus Sacerdotii, & in puppi Eccleſiæ ſedens navim adverſus fluctus gubernas. Tene clavum fidei; ut te graves hujus ſæculi turbare non poſſint procellæ. S. Ambr. epiſt. l. 7. ep. 44.

Lingua Sacerdotis, eſt calamus Spiritus ſancti; quo ſcribuntur chartæ, ideſt, conſcientiæ noſtræ: & quo ſeſe pro noſtra cautione Deus ſubſcribit, ſeu in baptiſmo, ſeu aliis Sacramentis: ubi per verba Sacerdotis Dei gratiam conſequimur. Sanct. Chryſoſt. hom. de reditu ſuo ex Aſia Conſtantinopolim.

Mediatores ſunt Sacerdotes inter Deum, & homines. Innoc. P. l. 1. de Sacrif. Miſſæ c. 9. Dicendum, quod propriè officium Sacerdotis eſt, eſſe mediatorem inter Deum, & populum. S. Thom. p. 3. q. 22. a. 1. c. ult.

Miniſter DEI. Sacerdotes dicuntur Dii: quia Dei miniſtri. Iſ. 61. *Vos Sacerdotes Domini, vocabimini miniſtri DEI*. S. Thom. in Prologo expoſit. ſup. ep. ad Hebr.

Moyſes. Vide myſterium. Moyſes, hoc eſt, Propheta. Virga, hoc eſt, Verbum Dei. Sacerdos verbo Dei tangit petram, & fluit aqua, & bibit populus Dei. Tangit ergo Sacerdos calicem; redundat aqua in calice; ſalit in vitam æternam, & bibit populus Dei, qui Dei gratiam conſecutus eſt. S. Ambr. l. 5. c. 1. de Sacramentis.

Nautæ ſunt Sacerdotes. Eum oportet, qui cum vitiis decertaturus ſit prœlio, omnium artes notas habere; eumdemque & ſagittarium, & centurionem, & militem, & ductorem, & navalis, & muralis pugnæ peritum eſſe. S. Chryſoſt. l. 4. de Sacerdotio.

Oculus Eccleſiæ. Sacerdotes rationabiliter poſſunt dici Eccleſiæ oculus: quoniam ſpeculatores habentur &c. S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

Os Eccleſiæ. Excommunicatio fieri debet per os Eccleſiæ, id eſt, per Sacerdotem. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth. In corpore non niſi os recipit cibum, & proficit omnibus membris. Ratio: quia omnia ſunt conjuncta in eodem corpore, & uno ſpiritu. Si autem ſit membrum abſciſſum, non proficit ſibi. Sacerdos autem eſt os corporis myſtici Eccleſiæ. Et quando ipſe communicat Sacramentaliter; populus ſpiritualiter. Rom. 12. *Sicut in uno corpore &c.* S. Vinc. Ferr. ſ. 10. de Pent.

Paſtores. Grex. Luc. 2. populus, nox ſæculum, paſtores ſunt Sacerdotes. S. Ambr. l. 2. in Luc.

Petra ſalis. Quaſi inter bruta animalia petra ſalis debet eſſe Sacerdos in populis. S. Greg. hom. 21. in Exod. Sacerdotes terræ ſunt ſales. S. Chryſoſt. l. 6. de Sacerdotio.

Puritas. Sacerdotis animum ſolaribus radiis puriorem eſſe oportet: ut nè quando Spiritus Sanctus deſolatum illum relinquat; ut dicere ei liceat: *vivo* equidem, *non* ampliùs *ego*, *vivit autem in me Chriſtus*. Gal. 2. S. Chryſoſt. l. 6. de Sacerdotio. Luminis inſtar, univerſum orbem illuſtrantis, Sacerdotis animum ſplendeſcere oportet. S. Chryſoſt. hom. 6. de Sacerdotio.

Regibus eminent. S. Chryſoſt. hom. 5. de Verb. Iſ. demonſtrat, Sacerdotem præſtare regibus; & Sacerdotium regno. Sacerdoti, ait, thronus in cœlis collocatus eſt- Medius ſtat Sacerdos inter Deum, & naturam humanam.

Sacra dans. Dicitur Sacerdos quaſi *ſacra dans*. S. Thom. p. 3. q. 22. a. 1. c. ult.

Scyphus Joſeph. Scyphus argenteus. Gen. 44. eſt Sacerdos clarus ſcientia, mundus vita. In ſacco eſt, nimirum pœnitentia, & humilitate. Sed aperto ſacco ſtatim apparebit, quàm pretioſum vas intus continebatur. Pſal. 29. *Conſcidiſti ſaccum meum &c.* in morte. S. Bonav. Opuſc. Eccl. hier. p. 4. c. 5.

Sepulchrum Chriſti, Corpus Sacerdotis eſt. S. Vinc. Ferr. ſ. de S. Marco Evang.

Seraphim. Presbyteri ad imitationem ſunt Seraphicarum poteſtatum; ſtolis, vice alarum contecti. Duabus autem alis labiorum hymnum illum voce cantantes; & tenentes Divinum, & ſpiritualem carbonem, Chriſtum, prehenſione manus manifeſta geſtantes. S. Germanus Conſtant. rer. Eccl. contempl.

Vaſa electa. Sacerdotes triplici vaſi electo comparantur in Scripturis: ſcilicet altari conſecrato; cortinæ ligatæ; Scypho aureo. De primo Deut. 12. de ſecundo Exod. 24. de tertio Eccl. 50. Sacerdos quaſi vas auri ſolidum. S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 29.

TITULUS II.

SANCTUS. SANCTI.

A*Braham*, Sanctos præfigurat. Sanct. Iſidor. cap. 12. & 14. in Gen.

Acervus teſtimonii. Galaad, acervus teſtimonii interpretatur: quod tantùm convenit adunatæ multitudini Sanctorum. S. Iſid. in Cant.

Adamas. Juſti ſunt ſicut adamas; qui nè quidem caleſit in igne. S. Bonav. ſ. 2. de S. Philipp. Apoſt.

Agni dicuntur ſancti propter tria. 1. Propter innocentiam. 2. Propter ſimplicitatem. 3. Propter manſuetudinem. S. Thom. ſ. 1. de S. Luca Evang.

Alæ. Quid alas animalium. Ezech. 2. niſi virtutes debemus ſentire Sanctorum? qui, dum terrena deſpiciunt, ad cœleſtia volando ſublevantur. S. Greg. mor. l. 24. c. 10.

Altilia. Significant ſanctos interna charitate ſaginatos; - occiſa ſunt - per pœnitentiam. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 19.

Angelus in ſole. Apoc. 19. eſt ſpiritualis homo in lucida converſatione. S. Bonav. ſ. 3. in Pent.

Aquila. Nota ſuper illo verbo: *aſſument pennas ut aquilæ*. Quia Sancti comparantur aquilis. 1. Propter volatus altitudinem. Job 39. *Numquid ad præceptum &c. & in arduis ponet nidum ſuum*. In quo eminentia contemplationis. 2. Propter odoris ſuavitatem. Luc. 16. *Ubi fuerit corpus, ibi congregabuntur, & aquilæ*. In quo fervor dilectionis. Cant. 1. *Curremus in odorem &c.* 3. Propter loci ſublimitatem. Prov. 3. *Tria ſunt mihi difficilia &c. via aquilæ in cœlo*. In quo ſtudium cœleſtis converſationis. Philipp. 3. *Noſtra converſatio in cœlis eſt*. 4. Propter motus velocitatem. Thren. 4. *Velociores fuerunt &c.* In quo promptitudo bonæ operationis. Prov. 22. *Vidiſti hominem velocem &c.* 5. Propter renovationem. Pſalm. 102. *Renovabitur ut Aquilæ &c.* In quo ſtudium emendationis, & profectus. 2. Cor. 4. *Licet is, qui foris eſt &c.* 6. Propter membrorum pulchritudinem. Ezech. 17. *Aquila grandis &c.* In quo decor virtutum. Cant. 5. *Tota pulchra es, &c.* 7. Propter filiorum ſolicitudinem. Deut. 32. *Sicut Aquila &c.* In quo ſolicitudo Sanctorum. 1. Cor. 11. *Quis infirmatur, & ego non &c.* Sanct. Thom. in 4. Iſ.

Arbor. Arbores Sancti ſunt: de quibus ille ramos cædit, qui virtutem imitatur eorum. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 11. Marci. Sicut firmas arbores ventorum impetus irruens, & undique jactans, non evellit; ſed & ſolidiores, & firmiores his incurſibus reddit: ſic & animam Sanctam, & piè viventem, tentationum incurſus, & tribulationum, non ſupplantant. S. Chryſoſt. hom. 4. ad Pop.

Arma Dei ſunt Electi ejus. S. Thom. in pſ. 34.

Aurum. Sancti deſignantur per aurum, & lapidem pretioſum. S. Thom. in pſ. 18. Plateæ civitatis. Apoc. 21. ſunt ſancti inferiores - Aurum etiam ſunt per flammam internæ charitatis. S. Thom. in 21. Apoc. Sancti magni hic bene purgati, ſunt aurum; & ideo à morte ſtatim in cœlum recipiuntur. Alii non ſatis purgati, ſunt thus; & ponuntur in thuribulo, ſcilicet purgatorio. Eccl. 50. *Quaſi thus in igne*. S. Vinc. Ferr. ſ. 4. in Epiph.

Barba. In barba lepram portant, qui de Apoſtolis, & Sanctis Chriſti, perversè aliquid ſentiunt. Sicuti enim barba ornamentum eſt viri; ita ſancti ornamentum præſtant Corpori Chriſti. S. Iſid. c. 11. in 13. Levit.

Canales iſti. Cant. 7. humilitatem ſignificant Sanctorum. S. Thom. c. 7. in Cant.

Cantor. Sancti, optimi ſunt cantores. S. Thom. ſ. in feſto SS. Innocent.

Carbo. Quidam Sancti ſunt ſicut carbones, ardorem habentes, ſed vicina non illuminantes: alii ſicut lampades ſunt; ardent, & illuminant. S. Greg. hom. 5. in Ezech.

Cedrus. Cedri ſpecie majorum, qui juſti fuerunt, gloria declaratur. Pſ. 19. *Sicut cedrus Libani multiplicabitur*. Sicut enim cedrus non putreſcit; ita nec majorum gloria ulla vetuſtate corrumpitur. S. Ambr. ſ. 4. in pſ. 118. Cedrus odore ſuo ſerpentes fugat; & ſic ſancti, dæmones, hæreticos, fragrantia doctrinæ ſuæ repellunt. S. Thom. in 1. Cant.

Cervus. Sunt cervi, qui contemplationis ſaltu omnia aſpera facilè tranſcendunt. S. Greg. l. 26. c. 10. Cervi munda animalia ſunt, ſerpentibus, & venenis inimica; & ſignificantur virtutes Sanctorum. Sanct. Thom. in 2. Cant. Myſticè legitur ſic: cervus tranſcendit ſine læſione, & ſpinas, & ſylvas: ſic ſpiritualis affectus pertranſit ſine læſione, & infectione mala, delectationes Mundi. Sanct. Thom. in pſal. 17. *Vox Domini præparantis cervos*, ideſt, ſanctos, & perfectos viros. Quia ſicut cervi repellunt venenoſa; ita Sancti repellunt omne peccatum. Et ſicut cervi per ſpinas incedunt ſine læſione; ita Sancti per vanitatem Mundi tranſeunt ſine delectatione. S. Thom. in pſal. 28. Vir perfectus, eſt ſicut cervus in petra ſtabilitus. S. Thom. in Pſal. 41.

Cincinni. Sunt intimæ cogitationes Sanctorum - Ros verò, & gut-

& guttæ noctium, hoc loco, infidelitate plenas, frigidaſque mentes ſignificant. - Cùm tales Sanctos DEI perſequuntur, quaſi cincinni Sponſi pleni ſunt guttis noctium. Sanct. Thom. in 5. Cant.

Cœlum. Moraliter per cœlum intelliguntur ſancti, propter ſeptem: Propter continuum motum de virtute in virtutem; propter concordiam, Ordinem; quia vaſa illius, id eſt, DEI: propter converſationem cœleſtem; quia ſemper habent cor in cœlo; quia habent Solem, Lunam, & Stellas; Solem charitatis, Lunam fidei, & Stellas aliarum virtutum. S. Thom. in feſto SS. Trinitatis. Per cœlum Sanctos, per terram terrenos ſignificat. Sanct. Thom. in 66. Iſ. Juſti ſignantur per cęlos, propter retributionem, & charitatem. Sanct. Thom. in pſal. 35. Quot cęlum ſtellis, tot ſancti virtutibus eluceſcunt. Sanct. Chryſol. ſerm. 120. Cœli, Sancti ſunt; elevati à terra portantes Dominum. S. Aug. expoſit. 2. in pſal. 18. *Verbo Domini cœli firmati ſunt*. Non enim à ſeipſis, ſed verbo Domini juſti firmati ſunt. Idem in pſal. 37. Portando Deum cœli ſumus. S. Aug. Conc. 1. in pſal. 88. Tu, ſi vis, cœlum eris. Si vis eſſe cœlum, purga de corde tuo terram. Si terrenas concupiſcentias non habueris, cęlum eris. - Cœpiſti ſapere, quæ ſurſum ſunt, & non quæ ſuper terram ſunt; nonne factus es cęlum? Carnem portas; & corde jam cęlum es. Sanct. Auguſt. in pſal. 96. Quid aliud cęlum, niſi ſublimis vita Sanctorum debet intelligi. Cęlum fuit Abraham, cęlum Iſaac, cęlum Jacob. Sanct. Greg. lib. 29. cap. 21. de cęlo vitæ tuæ imaginem cape; etiam quando non germinas fructum; ſere tamen ſemen ad fructum. Iſti igitur ſunt cęli, qui audent dicere. Philipp. 3. *Noſtra converſatio in cœlis eſt*. Iſti ſunt cęli; in quibus fides, gravitas, continentia, doctrina, vita cęleſtis eſt. Sanct. Ambr. ſerm. 12. in pſal. 118. Quemadmodum terra dictus, qui lapſus ex illa prævaricatione cęleſtis gratiæ; & in hæc vitia terrena dejectus, prævaricationis ſuæ vinculis ſe religavit: ita è contrario cęlum dicitur; qui vitam Angelorum cuſtodia integritatis exercet; & corpus ſuum continenti ſobrietate moderatur - Eſt ergo & in terris cęlum; in quo poſſunt virtutes eſſe cęleſtes. *Cœlum mihi thronus*: ego magis juſti affectum, quàm elementum intelligo. Illum puto cœlum; ad cujus animam venit Chriſtus. Idem ſerm. 12. ibidem. Ideo ſanctus cœlum dicitur; quia vicinior eum claritas Solis ſemper illuſtrat. Habet ſplendorem ſuum domeſticum; ut tenebras noctis non ſentiat. Idem ſermon. 16. in pſalm. 118.

Coma, catervæ ſunt Sanctorum. S. Iſid. in Cant.

Cortina tabernaculi, Sancti omnes ſunt; qui interiora velent, & exteriora omnimodè ornant. Sanct. Greg. hom. 19. in Ezech.

Cryſtallus. Quid eſt ergo cryſtallum? nix eſt glacie durata per multos annos. Sancti, & Electi, ſunt lana, cinis, fruſta panis, ſeu buccellæ. Antè erant nix, nebula, cryſtallus: nix, propter frigiditatem; nebula, propter ignorantiam; cryſtallus, propter duritiam; lana ſunt propter hoc, quòd veſtimenti Chriſti pars; cinis, per pœnitentiam. Sanct. Auguſt. in pſal. 147.

Cypreſſus. Bona tigna cedrina, & laquearia cypreſſina: dicuntur: nam utræque arbores imputribilis naturæ ſunt, Sanctos deſignantes. S. Thom. in 1. Cant.

Decor domus DEI. Bona opera, dona Dei; & ipſi Sancti ſunt decor domus Dei; in quantum relucet in eis gratia Divina, quæ pulchrificat, ſicut lux. Sicut dicit Ambroſius: quia ſine luce omnia ſunt turpia. S. Thom. in pſ. 25.

Dies. Sibi *Dies*, eſt juſtus in tenebris; quia *& lux in tenebris lucet*. Joan. 1. - Et Joſeph in Ægypto erat; & lucebat ei meridies. S. Ambr. in pſ. 36.

Filii hominum. Myſticè terrigenæ dicuntur peccatores, quæ terræ adhærent per affectum: unde ſerpenti comparantur. Filii hominum dicuntur boni: qui imaginem Dei, & Chriſti, qui eſt filius hominis, habent. S. Thom. in pſ. 48.

Fiſcella Moyſis. Vaſculum, in quo Pharaonis filia, ideſt, Eccleſia: Moyſen, ideſt, Chriſtum invenit; ſignificat corda Sanctorum. S. Iſid. c. 5. in Exod.

Fumus, propter tres proprietates, quas habet, ſignificat Sanctum; vel maximè virgines. Fumus enim eſt ætherei coloris: & notatur virginis deſiderium in cœleſtibus. Et citò tranſiens: per tranſitum feſtinus motuum defectus. Et tenuis; per tenuitatem humilitas. Cant. 3. virgula &c. Sanct. Bonav. in pſal. 100.

Germen herbarum, & lignorum ſunt Sancti. S. Iſid. cap. 3. in Gen.

Granum ſinapis, eſt Vir ſanctus. S. Greg. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth.

Holocauſtum. *Oblationes*, ideſt, minores Sanctos; *& holocauſta*, ideſt, Sanctos majores; *acceptabis*. - *Et* Angeli *imponent* Sanctos *ſuper altare tuum*, ideſt, in gloriam cęleſtem. S. Thom. in pſal. 50.

Incus. Verus Chriſtianus debet eſſe ſicut incus in ſuis adverſitatibus. S. Ephr. tom. 1. de Fide.

Lapis. *Ecce ego ſternam per ordinem lapides tuos, &c.* Iſ. 54. Quaſi in pavimento lapides pretioſos, ſignificans homines virtutibus eminentes. Sanct. Thom. in 54. Iſ. Myſticè acervus teſtimonii Chriſtus eſt; in quo multitudo conſiſtit omnium Sanctorum, qui ſunt lapides vivi. Sanct. Thom. in 4. Cant. Omnes, qui in JESUM Chriſtum credunt, lapides vivi dicuntur; de quibus 1. Petri 2. S. Iſid. cap. 9. in Joſue. Moab ſignificat acervos lapidum tranſeuntium, ideſt, Sanctos, per iſtud Sæculum ad alias manſiones tranſire feſtinantes. S. Iſid. c. 20. in Num.

Lapis quadratus. Summus Artifex Deus lapides ſuos, ideſt, Electos, conſuevit quadrare quadratura virtutum: ſcilicet prudentia, temperantia, fortitudine, & juſtitia. Sanct. Bonav. diet. ſal. t. 10. cap. 5. Lapis quadrus æquè ſtat, in quocumque latere fuerit verſus. Quiſquis ergo in proſperitate non extollitur, in adverſitate non frangitur, ſuaſionibus ad malum non trahitur &c. Lapis quadrus eſt. S. Greg. hom. 21. in Ezech. Secti lapides ſignificant hæreticos; non ſecti Sanctos. S. Iſid. cap. 32. in Exod. Quid eſt quadrari? Attendite ſimilitudinem quadrati lapidis. Similis debet eſſe Chriſtianus. In omni tentatione ſua Chriſtianus non cadit. Et ſi qua vertitur, non cadit; nam quadratum lapidem quocumque verteris, ſtat. Sanct. Aug. in pſ. 86.

Lampas. Bene juſti ſimplicitas, & lampas eſſe dicitur, & contempta - lampas; quia interiùs lucet: & contempta lampas, quia exteriùs non lucet. Intus ardet flamma charitatis, &c. *Facti ſumus parvuli*. 1. Theſſal. 2. Sanct. Gregor. lib. 10. moral. cap. 29. Lampas David erat propter innocentiam; ſed tamen valde contempta. 1. Reg. 16. Quid Paulus, niſi contempta lampas apud cogitationes divitum fuit? - An non contempta lampas erat; qui tot virtutibus emicans, tanta adverſa tolerabat? Hujus lampadis (Chriſti) flammas Herodes explorare voluit. Luc. 24. Sanct. Greg. moral. lib. 10. cap. 29.

Lilia, ſunt candidæ, & odoriferæ virtutes Sanctorum. S. Thom. in 2. Cant. Nota ſuper illo verbo: *florebit quaſi lilium*; quia Sancti comparantur liliis. 1. Propter ſtipitis altitudinem: ex qua conſtantia in adverſis. Cant. 1. *Sicut lilium inter ſpinas*. 2. Propter odoris ſuavitatem: ex quo bona fama. Eccl. 29. *Florete flores, &c.* 3. Propter humoris vigorem: ex quo virtus mentis. Eccl. 5. *Quaſi lilia, &c.* 4. Propter connexionem: ex quo Sanctorum charitas. Cant. 7. *Venter tuus acervus tritici vallatus liliis*. S. Thom. in 35. Iſ. Quid per lilia, niſi illorum vita declaratur, qui veraciter dicunt: *Chriſti bonus odor ſumus*. 2. Corinth. 2. S. Greg. mor. lib. 14. cap. 10.

Lucerna. Sciendum, quòd in Sacra Scriptura invenitur: quod ſanctæ perſonæ, quando habent claritatem fidei, & ardorem devotionis, dicuntur lucernæ. Ratio eſt, propter officium, & imitationem lucernæ. S. Vinc. Ferr. de S. Benedicto. Quandiu hic Sol (Chriſtus) fuit præſens in Mundo, illuminavit Mundum in fide Catholica prædicando: ſed poſtquam Sol occubuit per ſuam paſſionem, & receſſit à Mundo per Aſcenſionem; fuerunt neceſſariæ lucernæ ardentes Sanctorum perſonarum; ſicut Apoſtolorum, Martyrum, Doctorum, Confeſſorum. Non enim propter aliam cauſam accenduntur lucernæ, niſi propter Solis abſentiam. Idem ibid. Sancti ſunt lucernæ illæ Moſaicæ. Exodi 25. *Facies lucernas ſeptem, & pones ſuper candelabrum, &c.* Candelabrum eſt fides Chriſtiana; abſconditum, ſunt peccata; modius hæreſes ſignificat - Debent autem hæ lucernæ lucere ex adverſo, ſcilicet peccatorum mortalium, quæ ſunt ſeptem: ex adverſo avaritiæ paupertas Apoſtolorum; iræ, patientia Martyrum; Acediæ, diligentia Doctorum; gulæ, abſtinentia Confeſſorum; luxuriæ, puritas virginum; invidiæ, dilectio Conjugatorum; ſuperbiæ, humilitas pœnitentium. Idem ibid. In veteri Teſtamenti, ſicut in novo, dicuntur Sancti lucernæ. Ratio: quia ſicut in lucerna ſunt tria, cera fragilis, quæ liqueſcit ſtatim ad ignem; ellychnium album, lux clara: ita quælibet perſona ſancta habet iſta tria: ſcilicet corpus fragile; quod igne devotionis liqueſcit in lacrymas. Intus habet animam albam. Habet lucem gratiæ Dei; ſine qua non eſſent Sancti. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Franciſco Seraph.

Luminare magnum. Sancti ſunt luminaria magna. S. Thom. ſ. de Nat. D. in Eccleſia ſunt multi lucentes, ſicut fideles, & Sancti. Philip. 2. *Inter quos lucetis ſicut luminaria in Mundo, verbum vitæ continentes*. S. Thom. in pſ. 17.

Margarita. Sancti Dei ſunt profectò margaritæ pretioſiſſimæ in domo Dei. Sigiſmundus Kohel Abb. Lucenſis Ord. Præmonſtratenſ.

Menſa Dei. Corda Sanctorum, menſæ Dei ſunt, ex quadris lapidibus conſtructæ. Sanctus Gregorius homil. 21. in Ezech.

Mons. Sancti in montibus; criminoſi in vallibus (habitant) *Deus enim montium eſt*. 3. Reg. 20. *& non Deus vallium*. S. Ambroſius lib. 3. epiſt. 12. Montes aromatum ſancti ſunt; ad eos confugit Chriſtus: quia fundamenta ejus in montibus ſanctis. Pſalm. 86. Mons igitur aromatum Paulus, qui poteſt dicere. 1. Cor. 3. *Bonus odor Chriſti, &c.* Mons aromatum David, pſal. 140. *Dirigatur oratio mea ſicut incenſum*. S. Ambr. ſerm. 22. in pſ. 118. Intelligimus montes, claros quoſque & magnos Eccleſiæ ſpirituales viros; magnos ſoliditate, non tumore. S. Aug. in pſ. 39. Montes ipſi ſunt Patriarchæ - & cæteri Sancti, qui meritò virtutum montes appellantur. S. Thom. in 3. Cant. Per montes intelliguntur ſancti Viri. S. Thom. in pſ. 35. Montes aromatum ſancti DEI ſunt. Sanct. Thom. in 8. Cant.

Nubes. Cum nubibus, ideſt, cum Sanctis: qui pluunt per prædicationem, corruſcant per miraculorum operationem, volant per altam contemplationem. Sanctus Thom. in 1. Apoc.

Oleum. Nota, oleum tria facit: illuminat, reficit, & ſanat. Sic ſancti illuminant. Matth. 5. *Vos eſtis lux Mundi*. Reficiunt. Prov. 25. *Ciba illum, &c.* Sanant. Unde Samaritanus. Luc. 10. appoſuit *vinum, & oleum, &c.* S. Bonav. in pſ. 80.

Oliva. Nota, quòd ſanctus dicitur oliva propter pinguedinem, in qua devotio. Rom. 11. Socius radicis, & pinguedinis olivæ &c. Propter olei nitorem: in quo contemplatio. Zach. 4. *Iſti ſunt duo filii olei*, &c. 3. Reg. 6. *Fecit in oraculo, &c.* Propter foliorum virorem: in quo virtus mentis. Gen. 8. *Reverſa eſt Columba, &c.* Propter fertilitatem: in qua abundantia bonorum operum. Pſal. 51. *Ego autem ſicut oliva fructifera, &c.* Propter pulchritudinem: in qua Sanctorum gloria. Eccl. 24. *Quaſi oliva ſpecioſa, &c.* Oſeæ 14. *Erit quaſi oliva gloria ejus*. S. Thom. in 11. Jerem.

Oſſa Eccleſiæ, ſunt fortes; ut Prælati, & perfecti viri. S. Thom. in pſ. 41.

Oves. Oves ſuas in prato Scripturæ, gratiæ, & gloriæ, paſcit. - Propter tria dicuntur ſancti oves 1. Nemini oves injuriam faciunt. 2. Quia manſuetè mala ſufferunt. 3. Quia ſe, & ſua, ad uſum hominum tribuunt. S. Thom. ſer. 2. Dom. 2. Paſch.

Palma. *Juſtus ut palma florebit, &c.* Numquid, cùm Sol exierit, areſcit palma? Numquid areſcit cedrus? cùm autem Sol aliquando candens fuerit, areſcet fœnum. Veniet ergo Judicium; ut areſcant peccatores, vireſcant fideles. S. Aug. in pſ. 91. Nec immeritò Sanctorum vita palmæ comparatur: quia ſicut palma inferiùs tactu aſpera eſt, & quaſi aridis corticibus obvoluta; ſuperiùs verò & fructibus, & viſu pulchra. S. Gregor. mor. l. 19. c. 15.

Panis fruſtra, ſunt Sancti, & Electi: quia participant pani, de quo Apoſtolus 1. Cor. 10. *Unus panis, unum corpus multi ſumus*. S. Aug. in pſ. 147.

Piſces, Matth. 15. Sancti ſunt novi Teſtamenti; qui de fluctibus ſæculi erepti - exemplo ſuo nos reficiunt. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Pſalterium. Vos Sancti virtus DEI, eſtis. Sed quam facit in vobis, & potentatus ejus, quem oſtendit in nobis. Vos eſtis tuba pſalterium, cithara, tympanum, chorus, chordæ & organum, & cymbala jubilationis bene ſonantia quia conſonantia. Vos eſtis hæc omnia. S. Aug. in pſ. 150.

Pupilli. Job 24. Quid hoc loco pupillos accipimus, niſi electos DEI in mentis teneritudine poſitos: qui magna fidei gratia nutriuntur; & jam pro ſe mortui faciem necdum vident. - Quæ eſt Vidua, niſi Eccleſia? S. Greg. mor. l. 12. c. 22.

Reges. Sancti ſunt Reges: quia ſe bene regunt. S. Greg. l. 26. c. 26.

Scutati, *Ut ſcuto bonæ voluntatis, &c.* DEUS hic ut ſcutum, protegens: in patria verò ut ſcutum coronans. Conſuetudo namque fuit Romanus antiquitus, uti ſcutis rotundundis: & in illis habebant ſpem victoriæ. Et quando triumphabant; illomet ſcuto utebantur ut corona. Et inde ſancti pinguntur cum ſcuto rotundo in capite. S. Thom. in pſ. 5.

Stella, Tria Stellis conveniunt: nam ſunt eminentes, lucentes, ordinem ſervantes. Sic Sancti hæc habent: & ideo Stellis comparantur. De primo Philipp. 3. *Converſatio in cœlis*. De ſecundo Matth. 5. *Vos eſtis lux Mundi*. De tertio Cant. 2. *Ordinavit in me charitatem*. S. Bonav. in pſal. 146. Sancti comparantur Stellis. 1. Propter numerum Pſ. 146. *Qui numerat multitudinem Stellarum*. Dan. 7. *Millia millium miniſtrant, &c.* 2. Propter ſitum. Philipp. 3. *Noſtra Converſatio in cœlis eſt*. 3. Propter gradum. 1. Cor. 25. *Stella à Stella differt claritate*. 4. Propter ſplendoris rutilium. Dan. 13. *Qui ad Juſtitiam erudiunt, &c.* 5. Propter ordinatum motum. Judic. 5. *Stellæ manentes in ordine*. 6. Propter viſum. Eccl. 50. *Quaſi Stella matutina*. 1. Joan. 3. *Nondum apparuit, quod erimus*. 7. Propter figuræ circulum. Apoc. 12. *Corona Stellarum duodecim*. In quo ſignificatur perfectio gloriæ. S. Thom. in 14. Iſ.

Triticum. Sancti dicuntur triticum: quia ad inſtar tritici habent intus candorem puritatis, exteriùs rubedinem charitatis. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. D. 5. Epiph. Boni ſunt triticum. 1. Quia albi, propter puritatem. 2. Quia rubri, propter charitatem. 3. Quia ponderoſi, propter morum honeſtatem. S. Thom. ſerm. 2. D. 4. Epiph. Veri Chriſtiani, & Electi, deſignantur per triticum. S. Ephr. paræn. 4. ad Monachos Novit. *R. P. Andreæ Spanner*.

Tuba. Cernit quoque Jeremias tubas, Sanctorum geſtantes figuram: per quas Dominus Mundo canit. S. Iſidorus l. Prooemiali.

Veſtimenta Chriſti, Sanctos ſignificant; de quibus Iſ. 49. *Omnibus his velut veſtimento veſtieris*. Et nivi comparantur: quia candidi erunt virtutibus; & omnis vitiorum æſtus ab eis remotus erit. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth.

Unguentum. Sicut unguenta, niſi commota, redolere latiùs neſciunt: & ſicut aromata fragrantiam ſuam, non niſi cùm incenduntur, expandunt: ita ſancti viri in tribulationibus innoteſcunt. S. Gregor. Præfat. in Job.

TITULUS III.

SAPIENTIA. SAPIENS.

ANima in corpore. Sapiens Humani generis primus eſt, ut gubernator in navi, præfectus in urbe, Imperator in bello, anima in corpore, mens in anima, cœlum in Mundo, DEUS in cœlo. Philo apud S. Joan. Damaſc. parall. l. 3. c. 73.

Aqua. Nota ſuper illo verbo: *Beati qui ſeminant ſuper aquas* Doctrina Domini eſt aqua: quia abundat. Eccl. 24. *Ego Sapientia effudi flumina*. S. Thom. in 32. Iſ. *Effundam ſuper vos aquam* Iſ. 36. Aqua Sapientia eſt doctrina ſacra. S. Thom. in pſ. 22.

Arx. Sapientia DEI eſt arx. S. Thom. in 4. Apoc.

Caſtrum. Foſſa humilitatis cingit caſtrum Sapientiæ. S. Bernardus Opuſc. de Charit.

Cibus. Qui ſpirituali cibo, qui eſt DEI Sapientia, caruerit; à ſpirituali vita deficiet. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 6. Eſt aqua Sapientiæ ſacra doctrina: quæ quidem eſt & cibus, quia confortat; & aqua, quia refrigerat. S. Thom. in pſ. 22.

Donum eſt ſplendidiſſimum, non ſolùm ſicut Sol, ſed & plus quàm Sol - Eſt donum ſapidiſſimum inſtar mellis: non ſolùm ſicut mel, ſed etiam plus quàm mel. - Eſt donum profundiſſimum inſtar maris: non ſolùm ſicut mare, ſed etiam plus quàm mare. S. Bonavent. diet. ſal. t. 6. c. 4.

Fons. Notandum, quia haurietis aquas de fonte Divinæ Sapientiæ. Eccl. 1. *Fons Sapientiæ Verbum DEI in excelſis*. S. Thom. in 12. Iſ.

Lac. Dicitur Sapientia lac; & hoc 1. propter pulchritudinem. Gen. penult. *Nephtalim cervus, &c.* 2. Proper dulcedinem. Cant. 2. *Sonet vox tua, &c.* 3. Propter ſumendi facilitatem 1. Petri 1. *Quaſi modò geniti infantes lac concupiſcite*. Sanct. Thom. in 55. Iſ.

Lignum vitæ, ipſa bonorum omnium Mater eſt Sapientia: de quo Prov. 3. *Lignum vitæ eſt his, qui apprehenderint eam*. S. Iſidorus c. 3. in Gen.

Lux. Per lucem Sapientia, rorem gratia, pulverem vanitas, indicatur. S. Bonav. diet. ſal. l. 1. c. 4.

Puteus videntis, ſeu viventis, eſt profunda Sapientia. S. Thom. in 24. Gen.

Reſina. Numquid reſina, per quam medicina pœnitentiæ contra culpam, vel Divina Sapientia, ſignatur? Medicus Propheta, vel Sacerdos intelligitur. S. Thom. in 8. Jerem.

Sal dulcedinem Sapientiæ, ignis Spiritus S. gratiam, deſignat. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. Marci. Sal Sapientiæ Symbolum eſt: hæc enim ſapor eſt mentis, ut ſal ſapor cibi. Lobbet. q. 1. de S. Auguſtino.

Sapientia, eſt ſapida DEI ſcientia. Rodericius p. 1. tr. 2. c. 7. ex S. Bernardo.

Sputum. Spiritus Sanctus eſt digitus DEI; ſputum autem Divina Sapientia eſt, quæ ſolvit vinculum labiorum Humani generis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 7. Marci.

Tetragonum. Ariſtoteles in Ethicis dicit: Sapiens bene ſcit ferre fortunas; quia ſe habet ſicut tetragonum ſine vituperio. S. Thom. in metr. 5. l. 1. de Conſ. Phil.

Via. Quatuor vias docuit nos Chriſtus: viam pœnitentiæ, Sapientiæ, obedientiæ, charitatis mutuæ. S. Thom. ſerm. 2. D. 23. Pent.

Vinum. Nota, quòd vinum myſticè aliud bonum, aliud malum. Eſt enim bonum vinum Sapientia. Prov. 9. *Bibite vinum, &c.* S. Thom. in 13. Jerem.

Uxor. Sicut Uxor juſti dicitur Sapientia; ſic Uxor injuſti, & peccatoris, appellatur ſtultitia. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

TITULUS IV.

SCRIPTURA SACRA.

*ABy**ſ**ſus*, ideſt multitudo aquarum, *invocat abyſſum*, ideſt, trahit ad ſe multitudinem aquarum aliarum. In Scriptura abyſſus, & tempeſtas, important malum. Un-